

Vlerk

Vogelwerkgroep
Arnhem e.o.

Jaargang **31**/4 2014

Vlerk

31/4 2014

Vlerk is een uitgave van de Vogelwerkgroep Arnhem en omstreken en verschijnt viermaal per jaar. De vereniging is opgericht 10 maart 1982 met als doel de bestudering en bescherming van in het wild levende vogels. Het werkgebied ligt rondom Arnhem en beslaat het gebied tussen Zutphen, Spijk, Elst en Hoenderloo.

Redactie Renske Postma, Bas van Balen, Herman Boesveld, Jan Schoppers
Redactieadres Renske Postma, vlerkredactie@gmail.com

Vormgeving Marc de Bont, debontmarc@googlemail.com

Voorzitter Raymond Schuurkes, 026 36 44 205, voorzitter@vogelwerkgroeparnhem.nl

Secretaris Dick van Dorp, Rozendaalselaan 69A, 6881 LB Velp
026 84 46 704, secretaris@vogelwerkgroeparnhem.nl

Penningmeester Eite Boonstra, 0316-332384, penningmeester@vogelwerkgroeparnhem.nl

Bestuurslid Michaëla Povel, 06 12 12 60 73, michaelapovel@tele2.nl

Bestuurslid Erik Lam, 0313 47 49 07, eg.lam@hetnet.nl

Ledenadministratie Henk Tamerius, 026 84 85 409, ledenadministratie@vogelwerkgroeparnhem.nl

Contributie Leden €15,00 per jaar (€12,50 indien per machtiging betaald)
Donateurs €15,00 per jaar
Bankrekening NL35 INGB 0003 9834 71 t.n.v. Vogelwerkgroep Arnhem e.o. te Arnhem.
Leden en donateurs ontvangen Vlerk gratis.

Losse nummers Te bestellen door €4,00 over te maken o.v.v. "jaargang/nummer".

Website www.vogelwerkgroeparnhem.nl

Webmaster Henk Ruissen, 026 36 43 736, webmaster@vogelwerkgroeparnhem.nl

Druk Repro, Pro Persona, Wolfheze. Oplage: 325

Foto omslag Overvliegende Kraanvogels, de Groote Peel, 9 november 2014. foto: Jeroen Gosse

Kopijsluitingsdatum Vlerk 2015/1:

1 februari 2015

erk

Intro

Voorzitten en vogels kijken

Ik ben de laatste maanden dikwijls aangesproken door personen die vroegen waarom we een nieuwe voorzitter zochten. Tsjja, niet iedereen weet dat ik statutair na drie jaren komend voorjaar weer aftreed. De tijd gaat snel. Ik heb eerder nog even overwogen om een periode door te gaan, omdat er veel waardering is voor de koers die we als bestuur varen, en we hebben een leuke en zeer actieve vereniging. Van de andere kant: het werk is nooit af en een nieuwe voorzitter kan redelijk comfortabel aanhaken. Vandaar ook de oproep in deze Vlerk!

Naast voorzitten mocht ik afgelopen maanden ook veel vogels kijken, met name vanaf de zomer ben ik veel in het veld geweest, ook door met enkele excursies mee te gaan. En in het veld zijn betekent: vogels kijken, tellen en turven, maar ook mensen ontmoeten en spreken. Ik merk ook dat je wel enkele keuzes moet maken: waar ga je heen, waar ga je naar kijken, wat schrijf je op? Zo werd ik aangestoken door de vele Grote Zilverreigers die werden waargenomen nabij Duiven en Zevenaar. Ik heb geteld, gelezen en nagedacht.... in de volgende Vlerk komt een artikel waarin letterlijk over een najaarsinvasie wordt gesproken. Omroep Gelderland heeft er zelfs een nieuwsuitzending aan gewijd.

Helaas komen vogels niet altijd goed in het nieuws. Vanaf november heeft de vogelgriep weer bij kippen toegeslagen en worden watervogels aangewezen als mogelijk infectiebron. Frank Majoor is daarvoor druk bezig met het vangen van vogels. Ook het

Gelderse Ganzenbeleid is zo'n fenomeen waarin wilde vogels op een negatieve wijze worden bejegend. Ik volg met spanning wat dat gaat betekenen voor de vogels en wij als vogelkijkers. Waar nodig en mogelijk gebruiken we daarbij de feitelijke kennis van ons als Vogelwerkgroep!

Raymond Schuurkes
voorzitter@vogelwerkgroeparnhem.nl

Algemene Ledenvergadering en Vogeloverzicht 2014

- datum: 26 februari 2015
- Locatie: Stadsboerderij Presikkaaf te Arnhem
- Aanvang 19.45uur. Zaal open 19.30uur.
- Onderwerpen: jaarresultaten 2014, plannen 2015, meerjarenbegroting.
- Aansluitend om 21 uur Vogeloverzicht 2014

Verwachte verschijningsdatum volgende Vlerk: eind maart 2015

Van de redactie: het was een mooi jaar

Alweer de laatste Vlerk van dit jaar en wat is het een mooie jaargang geworden. Boordevolle bijdragen van een groot aantal auteurs, zo ziet de redactie het graag. Resultaten van tellingen, excursieverslagen, soorten in de kijker, bescherming, berichten van de vereniging en een volle activiteitenagenda. De redactie heeft zich recent gebogen over de plannen en taken voor de komende jaargang. Een deel blijft gewoon zoals het nu ook gaat. Maar we willen ook de persoon achter de vogelaar uitlichten, en heb je een leuk vogelboek gelezen, maak anderen daar dan enthousiast voor. Tips en ideeën zijn héél welkom.

De redactie bestaat nu uit vier personen: Renske, Bas, Herman en Jan. Hierdoor kunnen we artikelen binnenhalen en het redigeren verdelen. Marc doet de opmaak en die was

dit jaar weer bijzonder mooi en stijlvol. Hij wil graag assistentie zodat ook hij zijn taken wat kan verdelen. Heb je interesse om ook deelgenoot te zijn van dit enthousiaste team, meld je dan bij Marc of Jan.

Alle auteurs en fotografen bedankt voor jullie bijdrage aan deze mooie jaargang!

Heb je een idee over een bijdrage maar worstel je nog met de inhoud of vorm, schroom niet om de redactie te mailen of bellen.

Tot slot wensen we je een fijn uiteinde toe en een gezond, vogelrijk en plezierig 2015!

Namens de redactie,
Jan Schoppers

Foto: Gerrit van Balen

Redactie: vlnr: Marc de Bont (vormgever), Herman Boesveld, Jan Schoppers, Renske Postma (hoofdreducteur) en Bas van Balen tijdens overleg op 27 oktober 2014 in huize van Balen

Bestuursmededelingen

In de laatste bestuursvergadering van 25 november 2014 hebben we de volgende zaken besproken en besloten:

- Er hebben zich nog geen kandidaten aangemeld voor voorzitter en penningmeester. Heeft u ideeën? Meld ze bij de voorzitter.
- Werkgroep RO&P wordt werkgroep Vogel- en natuurbescherming. Vier leden hebben zich aangemeld om mee te doen. De komende maanden worden activiteiten uitgewerkt.
- De laatste 18 (!) leden die nog steeds geen contributie hebben betaald, worden gebeld.
- Het lezingenprogramma voor komende winter is bekend, zie deze Vlerk en de website.

- Vlerk digitaal beschikbaar maken voor leden. Er zijn diverse mogelijkheden, de plussen en minnen worden uitgewerkt. Mail versus website, pdf of anders.
- Er komt een overleg met enkele regionale andere werkgroepen, met name over weidevogels en nestkasten.
- Redactiewijziging Vlerk: Renske Postma wordt hoofdredacteur, Jan Schoppers inhoudelijk eindredacteur.
- Waarneming.nl. Er is vanuit onze VWG behoefte aan deskundigen die belangrijke waarnemingen op juistheid checken.
- De datum voor de Algemene Ledenvergadering is vastgesteld op 26 februari 2015.

Raymond Schuurkes

Oproep nieuwe voorzitter en penningmeester

Het komende kalenderjaar treden de huidige voorzitter Raymond Schuurkes en penningmeester Eite Boonstra af. Het bestuur zoekt daarom naar opvolging in beide functies. Heb jij er zelf interesse in, of ken je een mogelijk geschikte kandidaat, laat het mij dan weten.

Ook gaat het huidige bestuur natuurlijk zelf op zoek.

De functieprofielen kunnen worden opgevraagd bij de voorzitter/het bestuur. De tijdsbesteding van de voorzitter is maximaal een halve dag per week; voor de penningmeester is dat enkele uren per maand. Je komt binnen in een goed lopend en prettig bestuursteam.

De kandidaat-bestuursleden kunnen desgewenst in een aanloopperiode als algemeen bestuurslid optreden. Door nu al de vacatures te benoemen denken we in overleg met de kandidaten een passende oplossing te kunnen vinden.

Raymond Schuurkes

voorzitter@vogelwerkgroeparnhem.nl

BIG YEAR 2013 – de ontknoping

Over een trage start, herhalingen van zetten, een vakantie-dip en een goed najaar

Robert Keizer maakte van 2013 zijn Big Year. Twaalf maanden lang trok hij er bij nacht en ontij op uit om zoveel mogelijk verschillende vogelsoorten in Gelderland te spotten. De inzet: het record van 239 soorten uit 2010 verslaan. In deze Vlerk het verhaal van Robert over het vierde kwartaal.

OKTOBER

Het eerste weekend van oktober staat al sinds jaar en dag in de agenda als Dramaland weekend. Met een groep Gelderland en Limburgvogelaars gaan we dan naar Ameland om zeldzame vogels te zoeken. Op zaterdag 5 oktober zitten we net op de fiets naar Ballum, als Erik E. zijn mobiel afgaat. We zien hem grote ogen opzetten, wit wegtrekken en van zijn fiets vallen. Hij brabbelt iets met Bram Ubels en MEGAS-OORT. Als hij enigszins bij zijn positieven is gekomen blijkt dat we met zijn allen op de verkeerde plek zijn. Bram heeft namelijk een KLEINE SPRINKHAANZANGER gevangen!! De tweede levende ooit in Nederland. Binnen een uur zal de vogel getoond worden aan eventuele liefhebbers...Tsjja dat kan zelfs de snelste speedboot of helikopter niet halen vanaf (Dr)Am(a)eland...Zondag 6 oktober gaan we terug naar Gelderland na een zeer geslaagd weekend met een groep van vijf Zwarte Ibissen en drie Grote Piepers. Op 10 oktober is het wel raak! Kees van Bochove meldt een Bladkoning (238) op de

Droevendaalsesteeg te Wageningen. Gezien de enorme influx niet verwonderlijk, maar wel een welkome herkansing na de halve Blako van Azewijn in september! De dag erna heb ik aan het eind van de middag een afspraak bij de gemeente Putten. Daarna heb ik nog een paar uurtjes daglicht om de Randmeerkust uit te vogelen. In het Amelandweekend zijn er twee Oeverpiepers gemeld in Gelderland. Aangezien ik de vogel in januari heb gemist in de Lorentzhaven te Harderwijk, besluit ik daar de soort op biotoop te gaan zoeken. Onderweg heb ik contact met Remco Wester die me mededeelt dat het Gelderlandrecord van Erik Lam uit 2010 niet langer op 239 staat, maar op 238 omdat zijn Taigarietganzen niet gedocumenteerd zijn en daardoor niet goedgekeurd op waarneming.nl. Dat betekent dat ik gelijk sta en nog slechts één soort nodig heb om het record te breken!! Enkele minuten later stap ik in de Lorentzhaven de auto uit. Op de plek van de Steenlopers (zie mei) loop ik langs de slikoever. Na enkele stappen is het al raak. Een forse grijze pieper vliegt met een explosief "viisst" op en landt enkele meters van mij vandaan op de basaltblokken. De zwaar gestreepte onderdelen, zwarte poten, een mooi oogringetje en grijze buitenste staartpennen laten geen twijfel: Oeverpieper! (239). Een tweede Oeverpieper voegt zich bij de eerste en snel slinger ik de waarneming op de GelderlandAlertApp. Remco reageert verbaasd met "ik zie helemaal geen melding van Oeverpieper...", niet beseffend dat ik ze dit keer zelf heb gevonden!! Een hele lekkere zelfontdeksoort om het record mee te pakken! Inmiddels stromen via de

app de eerste felicitaties binnen. En dan te bedenken dat ik nog ruim 2,5 maand heb te gaan! Op 14 oktober hoor ik als ik 's avonds thuiskom dat Erik Lam heeft gebeld met de mededeling dat er drie Strandleeuweriken zijn gemeld op het Wekeromse Zand en of ik ze de volgende dag ga zoeken. Het is voor ons beiden een nieuwe soort voor Gelderland. Als ik de waarneming bekijk, blijkt dat er geen aanvullende informatie is ingevoerd en dat de persoon in kwestie vrijwel alleen mossen heeft ingevoerd. In de veronderstelling dat deze 'mossenman' waarschijnlijk een paar boomleeuweriken heeft gezien, besluit ik mijn kostbare tijd aan de baas te besteden. De volgende ochtend als ik de A12 naar mijn werk oprij, belt Erik Lam: waar ik blijf? Hij staat al op het Wekeromse Zand! Ik vraag hem mij te bellen en wens hem succes. Net als ik Rozendaal inrij gaat de telefoon, Erik Lam heeft ze!! DAMN! Hij heeft tot uiterlijk 10 uur de tijd, dan moet hij weg voor een overleg. Ik vraag hem om op de plek te blijven totdat ik er ben en hij is zo sportief dat te doen. Na circa 20 zenuwslpende minuten ben ik op de parkeerplaats bij Wekerom en ren ik de longen uit mijn lijf door het mulle zand. Gelukkig staat Erik L. al klaar en kan ik deze mooie Strandleeuweriken (240) toevoegen aan mijn Gelderlandjaarijst en mijn overall Gelderlandlijst (#317). Erik wederom bedankt! Oktober blijkt nog veel meer zeldzame gasten in petto te hebben. Zaterdag 19 oktober ben ik net thuis van even trekten als er meerdere appjes binnenkomen: twee Zwarte Ibsissen zijn gefotografeerd bij de Veensteeg te Wageningen. Ik ben er binnen vijf minuten, maar zie niets. De plek lijkt niet te kloppen met de gefotografeerde locatie, te weinig water en geen grazende schapen. De enige plek die wel aan die beschrijving

Foto: Alex Bos

Zwarte Ibis, Bennekomse Hooilanden, 19 oktober 2013

voldoet zijn de Bennekomse Hooilanden aan de Kooiweg. Daar aangekomen zie ik dat Alex Bos ook al op dat idee is gekomen, we zien de vogels niet. Net als ik instap hoor ik Alex roepen. De twee Zwarte Ibsissen komen vanachter een pitrusrandje aanvliegen en landen in een plasje (#241). Erik Lam is onderweg, maar in de stress verdwaald in het Binnenveld. De soort is nieuw voor zijn Gelderlandlijst. Ditmaal kan ik mijn schuld inlossen. Ik leg hem de weg uit en blijf op hem wachten zodat hij de soort in mijn telescoop kan bewonderen. De volgende morgen zondag 20 oktober spreek ik met Erik E. om 8.00 uur af in het Dal van Deelen, eerst een uurtje trekten en dan Nationaal Park De Hoge Veluwe in. Enkele krenten in de pap zijn twee Beflijsters, een Kruisbek (type C) en twee Blauwe Kiekendieven ter plaatse. Rond kwart over 9 horen we plots een aantal harde lage 'KUUB' roepen uit de oostelijke bosrand. Ik roep meteen Grote Kruisbek! (242?). Omdat

Grote Kruisbek, man, Hoge Veluwe

we niets zien vliegen vermoeden we dat de vogel mogelijk ter plaatse zit in de dennen aan de oostzijde van Dal van Deelen. We lopen ernaartoe en staan net bij de bosrand als de harde Kuub roep weer klinkt en er een forse, zwaargebouwde Kruisbek met dikke nek en snavel vanuit de dennen recht op ons afvliegt en boven ons hoofd omdraait. Ik besef eigenlijk te laat dat ik in plaats van mijn verrekijker mijn telefoon had moeten pakken om het geluid te documenteren! Het blijft immers een indiesoort bij de CDNA. Dat doe ik dan alsnog en ik kan nog net twee roepjes opnemen van de naar noordwest vliegende vogel. Erik en ik gaan daarna naar de Hoge Veluwe waar we op het Otterlosche Zand Herman van Oosten met een grote paraboolschotel aantreffen. Hij vertelt dat hij een vreemd type kruisbekroep heeft opgenomen in de buurt van het Hubertusslot. Dat krijgt nog een vervolg. Ondertussen heeft James Lidster een Roodkeelpieper

ter plaatse gevonden in de Meinerswijk bij Arnhem. Vanwege de marginale zichtwaarneming bij Azewijn in september, besluit ik aan het begin van de middag toch nog een poging te wagen. Alleen Jurriën van Deijk en een vriendin lopen te zoeken in het natte en onoverzichtelijke gebied. Tevergeefs struinen we door de ruigten. Als we enige tientallen meters uit elkaar een laatste sweep-poging doen aan de noordrand van een slenk, hoor ik eenmaal de karakteristieke hoge lange psiiiie-roep van de overvliegende vogel. Jurriën en vriendin horen het helaas niet, maar ik ben er zelf erg blij mee! 's Avonds stuur ik mijn videofilmje met geluid van de Grote Kruisbek naar Remco Jousma die er een sonogram van maakt. Zowel hij als PieterGeert Gelderblom denken dat het inderdaad een Grote Kruisbek betreft gezien de lage frequentie van de roep (rond de 3,5 kHz) en de tafelbergvorm van het sonogram. De opnames zijn echter net iets te zwak om een K2-type gewone Kruisbek helemaal uit te sluiten. Inmiddels is duidelijk dat de door Herman van Oosten opgenomen roepjes bij het Hubertusslot met zekerheid Grote Kruisbekken zijn! Omdat ik weinig vertrouwen heb in de uitkomst van een CDNA besluit over de determinatie van mijn overvliegende en matig gedocumenteerde Grote kruisbek, besluit ik dat het slim is om met iemand op pad te gaan gewapend met geluidsapparatuur en een goed fototoestel. Tim de Boer blijkt bereid een zoekactie met mij te houden op de Hoge Veluwe en we spreken op dinsdagochtend de 22e af bij ingang Hoenderloo. Strategie is om plekken met water aan te doen, omdat (Grote) Kruisbekken hier vaak komen drinken. De vennen bij de landschapstuin bij de Koperen Kop en de poel bij de hertenwei zijn kruisbekloos. De laatste kans lijken de plassen nabij het

Hubertusslot te zijn. Als we aan de oostzijde van het Otterlosche Zand fietsen, horen we harde lage KUUP roepen en komen er drie forse kruisbekken aanvliegen! GROTE KRUISBEK (242) roepen we in koor en Tim zet snel de geluidsapparatuur aan. De vogels landen in de toppen van de dennen aan de noordzijde van het zand. Het blijken een adult mannetje en twee vrouwtjes te zijn. Het paartje duikt al snel naar beneden, maar het andere vrouwtje laat zich langdurig bekijken en fotograferen in de top van de boom. De zware snavel is even lang als dik, de gekruiste punt van de ondersnavel komt niet boven de bovensnavel uit en de gehele zware bouw van kop en nek en het voorhoofd dat direct doorloopt in de snavel laten geen enkele twijfel. Ik piep de soort door op DBAlert en verschillende App-groepen. Vanwege de herfstvakantie en het mooie weer wordt het inmiddels erg druk in het park. Wanneer we bij de uitgang bij Hoenderloo aankomen rond 12.00 uur blijken de witte fietsen bijna op en staat er een zeer lange rij voor de kassa. Een aantal twitchers worden hierdoor onaangenaam verrast. Ik vertrek blij met mijn Gelderlandjaarlijstblokker in the pocket naar mijn werk waar ik erachter kom dat ik mijn jas op de witte fiets heb laten liggen. Op zaterdag de 26e ga ik terug om mijn jas op te halen. Inmiddels is bekend dat de Grote Kruisbekken een vaste drinkplek hebben bij het waterpompstation nabij het Hubertusslot. Als ik hier sta zie ik drie keer één en één keer vijf exemplaren laag langsvliegen en aanstalten maken om te komen drinken. Een jagende Sperwer voorkomt dat en de vogels durven niet te landen. Wel weet ik eindelijk mijn schaamsoort weg te werken als een luid tjet-tjet-tjet-roepende Kleine Barmsijs (243) laag over komt vliegen en even in de top van een berkje landt, zodat ik in de reeds

Foto: Alex Bos

Grote Kruisbek, vrouw, Hoge Veluwe

klaarstaande telescoop eindelijk verder kom dan spec.

NOVEMBER

Na de goede herfstmaanden september en oktober heb ik weinig soorten over die nog mogelijk zijn in november en december. Potentiële soorten zijn IJs- en Sneeuwgorst, Rot- en Taigarietgans, Parel- en IJsdruiker en wellicht Frater en Rosse Franjepoot. Als er enkele van lukken dan mag ik al blij zijn, maar ik zal er alles aan proberen te doen om het record zo hoog mogelijk weg te zetten. Het weekend van 9 en 10 november staat in het teken van een bezoek aan de schoonfamilie in Roosendaal (Noord-Brabant). Terwijl opa en oma op de kids passen moet ik met vrouwlief mee uit winkelen. Vanwege haar aanstaande promotie in de aquatische ecologie in januari moet ik mij nieuwe nette kleren aan laten meten. Rond 12.00 krijg ik bericht dat er op www.waarneming.nl

een Taigarietgans wordt gemeld door Robert Kwak nabij Zwillbroek. Echter zonder aanvullende beschrijving of foto's dus daar hoef ik voorlopig niets mee te doen en al helemaal niet vanuit Brabant! Om kwart over twee gaat de mobiele telefoon, Erik E.: "Ik ga je pakken, mannetje! Taiga's in the pocket!!", klinkt het aan de andere kant van de lijn. "Huh? Hoezo Taiga's" vraag ik; "er zat er toch maar één?". Erik vertelt dat hij net zelf op een akker met oogstresten bij de Bijland een mooi familiegroepje Taigarietganzen heeft gevonden en gefotografeerd. Hij stuurt later op de avond zijn foto's door. De lange, platte snavels, zonder grijns, snavelbasis niet zo dik en hoog als bij Toendra en een vlak oplopend bijna zwaanachtig voorhoofd laten weinig twijfel. Twee adulte exemplaren hebben twee derde deel van de snavel oranje met een zwarte basis, één ervan heeft ook een klein wit randje boven de snavelbasis. Eén jonge vogel heeft een gigantische 'bananensnavel' die iets omlaag afbuigt en geheel oranje is. Ik baal dat ik zo ver weg ben. Aan de andere kant heb ik wel oppas bij de hand. De volgende ochtend na het ontbijt houd ik het niet meer en vraag ik aan mijn schoonouders of het goed is als ik ga vogelen. Dat is prima is het antwoord. Ik vertel er maar niet bij dat ik 150 km verderop ganzen ga zoeken. Rond 11.15 uur rij ik bij de Bijland de dijk op. Gelukkig, de akker zit nog vol met ganzen. Net als ik mijn auto parkeer en mijn kijker op wil tillen komt er een modelbouwhelikopter met veel geraas boven de dijk omhoog. Alle ganzen vliegen op en een regen van ganzenpoep daalt neer op mijn auto. SCHIJT!! Teleurgesteld rij ik terug naar de A15. Als ik bij het pontje bij Doornenburg sta, zie ik grote groepen ganzen invallen nabij het kasteel Doornenburg in de Roswaard. Als ik er langsrijd zitten er ruim 2.000 slapende

ganzen op een akker. Ik kan slechts kort zoeken en de ganzen zijn slecht zichtbaar vanwege veel beplanting voor de akkers. Het ziet er wel goed uit en de kans is groot dat het dezelfde grote groep is die eerder uit de Bijland is opgejaagd. Van de week nog maar eens een poging doen. Met dat in mijn achterhoofd vertrek ik snel naar Roosendaal (schoonpa belt op dat moment al waar ik blijf).

Woensdag 13 november is een mooie heldere dag en papadag. Na zoon op school afgeleverd te hebben vertrek ik met dochter Mirthe naar de Roswaard. Op de kale zwarte akker zitten wederom vele ganzen, maar ook in de slecht zichtbare deels geoogste maisakkers aan weerszijden. Op mijn gemak check ik de kale akker en behalve ca. 2.000 Kol- en Grauwe Ganzen vind ik hier alleen enkele kleine groepjes Toendriarietganzen. Aan de westzijde van de akker loopt een klein doodlopend weggetje, waar vandaan ik net een maïsveld met ganzen kan zien. Tussen de hoge stoppels zijn de ganzen echter nauwelijks te zichtbaar. Dan zegt mijn dochter dat ze moet poepen. Ik doe de autodeur open en de ganzen op het maïsveld vliegen op, om vervolgens op de zwarte akker langs de dijk te landen. Snel laat ik mijn dochter haar behoefte doen en rijd terug naar de dijk. Als ik mijn kijker optil heb ik al snel drie opvallende slungelige Rietganzen in beeld die waggelend over de akker stappen. Snel de telescoop erop en ja hoor: lange platte (onder)snavels in dunne punt uitlopend en één jonge vogel met een grote oranje toeter! De vogels hebben een minder hoogoplopende snavelbasis en voorhoofd dan de ook op de akker aanwezige Toendra's. En ook de snavelbasis is veel minder dik. YES!! Taigarietgans (244) in the pocket!

Pareduiker, Harderwijk

Snel maak ik de nodige bewijsplaatjes met mijn mobiel door de telescoop. Dat is na de Kwartelkoning in mei de tweede jaarsoort die ik te danken heb aan de stoelgang van mijn dochter!! Nu nog hopen dat hij door de Taigarietganzencommissie van waarneming.nl komt. Donderdag 14 november vertrek ik om 16.30 van kantoor om mijn dochter tijdig op te kunnen ophalen van het kinderdagverblijf, als Han Derks belt met de mededeling dat hij een handtamme Sneeuwgorst heeft op een zandweg bij de Telefoonweg te Renkum. Ik bereken snel dat ik net voor donker bij de gors kan zijn én nog op tijd op het kinderdagverblijf kan arriveren. Dan mag er echter niets mis gaan en moet ik de vogel direct binnenkopen. Han is ondanks de miezerregen gelukkig bereid bij de vogel te blijven staan. Twintig minuten later scheur ik het zandpad op dat na honderd meter echter overgaat in een grote modderpoel. In de verte zie ik Han staan. Even gas erop en dan

hard in de rem; twee meter voor Han kom ik tot stilstand. Als ik door mijn voorruit kijk zie ik dat de Sneeuwgorst (245) nog geen meter voor mijn bumper in de berm scharrelt! Pocket!! Zondagavond 17 november krijg ik het bericht van Erik E. dat de eerste Rotgans van het najaar in Gelderland gemeld is bij Bemmeler omstreeks 16.00 uur. Dit is de laatste schaamsoort op mijn Gelderlandjaarlijst en de laatste inhaalsoort op Erik E. Vanwege het late tijdstip van de waarneming hoop ik dat deze Rotgans op de plas in de Ambtswaard gaat slapen. De volgende morgen zorg ik ervoor bij het eerste licht bij Bemmeler te zijn. Als ik aankom zie ik een fietser met zijn fietstassen vol hengels het pad oprijden richting de plas! Oh nee! Ik zie een nieuw ganzendebacle voor me, eerst een helikopter, nu een visser. Snel zet ik mijn telescoop op en vanaf de parkeerplaats probeer ik de ganzen verderop op de plas te bekijken, voordat de visser arriveert. Vanwege de afstand en

Sneeuwgors, Renkum, 17 november 13

de bomen kan ik slechts een klein aantal ganzen checken. De visser draait al het pad naar de plas op. Gelukkig vliegen er slechts een paar honderd ganzen op van de plas die alle dicht langs me heen komen en zich goed laten bekijken. Geen Rotgans ertussen. Snel loop ik naar de plas waar inderdaad nog vele honderden ganzen rondzwemmen. Een snelle scan met de verrekijker levert in eerste instantie geen resultaat op. Dan komt er vanuit een inham een groepje kollen mooi dichtbij aanzwemmen en warempel 12x is scheepsrecht! De Rotgans zwemt ertussen en is eindelijk binnen (#246). Ik kan nog een bewijsfilmpje maken en dan vliegen alle ganzen op om te gaan foerageren op de weilanden elders.

DECEMBER

Op 14 december reed ik naar Zwolle voor een surpriseparty voor mijn vogelende neef David die 40 is geworden. Rond 21.30 uur,

als ik me net beklaag bij de Overijsselse vogelaars dat ze zo'n geweldige decembermaand hebben op vogelgebied (Sperweruil, Dwerguil, Bonapartes strandloper en Witbandkruisbek) en dat allemaal binnen vijf kilometer van de Gelderlandgrens, trilt mijn mobiel in mijn broekzak. Het is Vincent de Boer die op de Gelderland app meldt dat er een Siberische Taling is ingevoerd bij Meinerswijk te Arnhem! Het is onduidelijk waarom de waarnemer (Egbert Vrieling) de vogel als escape heeft ingevoerd. Als ik 's nachts thuiskom zie ik op waarneming.nl dat de ontdekker de vogel alleen heeft zien zwemmen en geen ringen heeft kunnen waarnemen. De beslissing is snel gemaakt: morgen sta ik met het eerste licht in de Meinerswijk. Zondag 15 december om 8.15 uur in de ochtendschemer sta ik als enige bij de grote plas. Een grote groep eenden zwemt in een kluit door elkaar. In het steeds beter wordende licht scan ik drie maal de hele groep zonder resultaat. Net voor 8.30 uur, als ik voor de vierde keer de groep scan, zie ik Remco Wester, Jur en Jorick van den Westeringh en Joost van Bruggen in de verte aankomen. Enkele tellen voordat ze bij me staan zwemt de Siberische Taling (247) mijn telescoopbeeld binnen! Ze kunnen direct aanschuiven. De soort wordt snel op de verschillende landelijke en regionale alerts doorgegeven. De taling zwemt rustig op de plas en ziet er goed uit, is alert maar laat zijn pootje helaas niet zien. Voor aanvaarding (CDNA) is het fotografisch vastleggen van ongeringdheid noodzakelijk. Erik E. (die inmiddels gearriveerd is) en ik zien de Siberische Taling even later naar de kant zwemmen waar hij uitgebreid fourageert en op de kant gaat staan, waarop beide poten ongeringd blijken te zijn! Op 17 december rond 15.15 uur krijg ik een appje van Jaap Denee of ik al

een Parelduiker heb in Gelderland? Nee dus. Hij heeft de vogel net ontdekt in de Harderhaven (Flevoland), maar de vogel is over de Gelderse grens richting de monding van de Lorentzhaven Harderwijk gezwommen en hangt daar nu rond. Binnen een kwartier kan ik mijn overleg afronden en zit ik in de auto naar Harderwijk. Volgens mijn berekening zou ik nog net een half uurtje licht moeten hebben om te zoeken. Helaas blijkt de duiker onvindbaar. De volgende dag blijkt hij weer in de Harderhaven te vertoeven. Donderdag 19 december wordt de vogel echter weer op het Gelderse deel gemeld. Vanwege werkspraken kan ik er dan niet heen. Vrijdagochtend 20 december zoek ik vanaf het eerste licht twee uur lang zowel de Gelderse als Flevolandse zijde van het Veluwemeer af, maar de vogel lijkt inmiddels gevlogen.

Zondag de 22e bezoek ik met de kinderen de stuw bij Driel om de daar teruggevonden Siberische Taling te bezichtigen. De vogel laat zich leuk zien tussen 100-en Smienten en Wintertalingen en ik kan hem bijschrijven op de Regiolijst. 's Avonds appt Remco Wester of ik de Parelduiker nou al heb? Nee, luidt mijn antwoord. Als ik vervolgens op waarneming.nl kijk, blijkt de vogel van zeer nabij gefilmd in de Lorentzhaven te Harderwijk. Ik beleef een onrustige nacht. De volgende ochtend sta ik rond 8.45 uur in de haven. Wederom geen Parelduiker te zien. Teruglopend naar de auto raak ik in gesprek met wat vissers als plotseling de eerste winter Parelduiker (248) vlak voor ons bovenkomt. De vogel laat zich fraai van dichtbij bewonderen voordat hij zich al duikend richting de monding van de haven verplaatst. Zeer tevreden met deze winterbonus rij ik snel naar mijn werk om de laatste uurtjes van het jaar voor de baas te gaan maken. Het blijkt ook de laatste soort voor mijn lijst te zijn.

Foto: Alex Bos

Siberische Taling, Meinerswijk, 25 oktober 2013

NAWOORD

Het jaar 2013 was voor Gelderland een zeer goed vogeljaar qua aantal vogelsoorten. Op het Gelderse gedeelte van waarneming.nl wordt een lijst van 271 verschillende vogelsoorten gegeven exclusief exoten. De waarneming van Iberische Tjiftjaf (Borculo) en Frater (Wooldse Veen) lijken mij foutief en zouden in mindering moeten worden gebracht. Woudaap ontbreekt op de lijst en zou moeten worden toegevoegd. Daarmee kom je in 2013 op 270 waargenomen vogelsoorten in Gelderland. Alleen 2012 is qua aantal soorten beter (274 minus geïntroduceerd Korhoen en inmiddels afgewezen Iberische Tjiftjaf van Harderwijk maakt 272).

In 2013 lukte het mij om 248 van de 270 waargenomen soorten te zien. Wel dient hierbij aangemerkt te worden dat hierbij vijf ringvangsten zaten, welke niet met zekerheid

elders in het veld in Gelderland werden gezien. Feitelijk zag ik dus 248 van de 265 in het veld waargenomen vogelsoorten in Gelderland: een percentage van 93,6%.

Vrijwel alle 248 soorten waren bezoekbaar, al moest je er voor Drieteenmeeuw (Borculo), Roodmus (Harderwijk), Kwak (Rhenoy) en Kuifduiker (Nijkerk) snel bij zijn. Grote missers had ik niet echt. De Gestreepte Strandloper en Duinpieper miste ik vanwege vakantie en Grauwe Fitis (Planken Wambuis) en Woudaap (Rijnstrangen) werden stilgehouden door de inventariseerders. IJsgors was wellicht mogelijk geweest als ik meer tijd op trektel-posten had doorgebracht. Al met al was 250 zeker haalbaar geweest in 2013. Per 1-1-2014 heeft de CSNA Siberische Tjiftjaf officieel verheven tot soortstatus. Daarmee komt mijn Big Year Gelderland 2013 zelfs uit op 249 soorten.

DANKWOORD

Mij Big Year record Gelderland was nooit gelukt als Erik Ernens niet het plan had opgevat om een poging te gaan wagen en mij had gevraagd te assisteren. Dank daarvoor en voor de verdere ondersteuning gedurende het jaar. Alle andere Gelderland vogelaars die mij ingelicht hebben en waarschuwden bij zeldzame soorten: eveneens bedankt. Speciale dank gaat daarbij uit naar Erik Lam die zijn eigen record

zag sneuvelen maar bij de Bijeneter van het Deelerwoud mijn kinderen hielp dragen, meehielp bij het terugvinden van de Grote Sterns van Doesburg en bij de Strandleeweriken van het Wekeromse Zand bleef wachten terwijl hij eigenlijk naar een overleg toe moest. Ook Tim de Boer bedankt voor de vele meldingen uit het Welsumse en de ondersteuning bij het documenteren van de Grote Kruisbekken op de Hoge Veluwe. Frank Wagenaar en Remco Wester, bedankt voor de vele peuken die ik bij jullie bieste!

Daarnaast ben ik veel dank verschuldigd aan mijn werkgever Stichting Landschapsbeheer Gelderland voor de vrijheid die ze mij gaven om achter de vogels aan te gaan en niet als laatste aan mijn familie die soms wel wat te lijden heeft gehad onder papa's stemmingswisselingen en overhaaste vertrekken.

Jaap Denee, Alex Bos en Remco Wester: bedankt voor het beschikbaar stellen van foto's en Remco voor de aanvullingen en correcties op eerdere versies.

Robert Keizer

Een mooie Gelderse Vogelaarsdag

Op 27 september vond voor de tweede keer de Gelderse Vogelaarsdag plaats. Ondanks het mooie weer togen 140 vogelaars naar Larenstein in Velp. Onze vogelwerkgroep was de gastheer. Wat was daar zoal te horen en zien?

Van IJsdruiker tot Spreeuw

In de ochtend waren er vier sprekers. Zo liet Rob Lensink zien dat je met losse waarnemingen ook trends en veranderingen kunt fabriceren, uitgewerkt in het boek *Van IJsdruiker tot IJsgors*.

Stef van Rijn toonde ons prachtige beelden van het onderzoek aan de Wespendif in de Achterhoek. Ook dat een vrouwtje dagenlang haar jongen niet ziet om te 'shoppen' in

Keulen en in de Flevopolder. Een sms die Stef een dag eerder binnenkreeg, berichtte dat een vogel was gearriveerd in Sierra Leone. Tellen is beschermen, zeker in Natura 2000-gebieden, vertelde Andrea Kuiper. Of de streefdoelen gehaald worden, is de vraag voor veel soorten in de Gelderse gebieden. Ondergetekende rapporteerde dat de Spreeuwen op Papendal een uitzonderlijk goede reproductie hadden door het zachte voorjaar en voldoende neerslag, maar op Papendal is er tussen de locaties ook verschil in het aantal uitgevlogen jongen en de start van eileg. Dit wordt mogelijk verklaard door de afstand en oppervlak van foerageeromgeving.

Ringen en netwerken

In de pauze lonkte het mooie weer. Er was een excursie over het kennislandgoed en je kon ook naar de ringplek of de Bladkoning die twee straten verderop zat. Binnen zagen we op film het ringen in de Ooij door Bram Ubbels cs en was er ook nog tijd voor netwerken.

Van mieren tot aas

Rob Bijlsma liet ons zien dat niets doen niet in zijn aard ligt. Naast vogels tellen is het ook belangrijk om naar mieren en de vegetatie te kijken bij de Draaihals, en dennenkegels en zaden tellen bij de Kruisbek. Niets doen is voor de natuurbeheerders wel een optie, volgens Rob.

Jouke Altenburg toonde ons de eerste resultaten van de Vogelatlas. Zo lijkt er een afname van de Groene Specht op de Veluwe

Foto: Ruud Reddingius

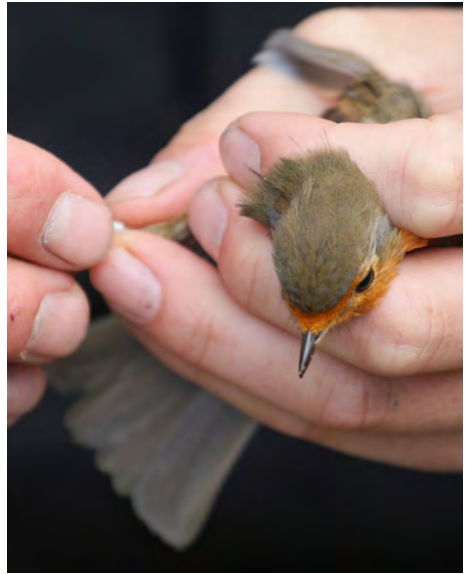
Rob Lensink, *Lezing Van IJsdruiker tot IJsgors*

Rob Bijlsma, Van mieren tot aas

en zwaar weer voor de Matkop. De Geelgors is in het zuidoosten van het land afgenomen in de winter en in het noordoosten toegenomen.

De Raaf is een mystieke en tot de verbeelding sprekende soort. Rob Vogel liet zien dat de populatie op de Veluwe nauwelijks toeneemt, waarschijnlijk door lage reproductie. In de Achterhoek (lage aantallen) is er wel een

Het ringen van een Roodborst

toename, en wellicht aansluiting op de Duitse populatie aaseters.

We kunnen terugzien op een geslaagde en uitstekend georganiseerde dag! Volgend jaar zijn we te gast bij de Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe.

Jan Schoppers

Voorzitter VWG overhandigt een presentje aan een aantal sprekers

Amelandexcursie, 19, 20 en 21 september

Deelnemers: Ivo (tevens excursieleider), Chiel, Marianne en ik.

Gegeten en gedronken: boterhammen, wijn, appeltaart, pizza

Gezien: vele wad- en watervogels en ook nog menig ander gevogelte

Niet gezien: enkel de Velduil

Score: 95

Vrijdags om 9 uur vertrokken we met select gezelschap naar het Noorden. Op de route naar de boot hebben we een vogelhut bij de Ezumakeeg in Kollum in het Lauwersmeergebied aangedaan, waar een goede vogelhut aan het water staat. Hier genoten we van zicht op verschillende soorten weide- en watervogels. Als voorproefje op de Wadden: vooral bijzonder: de Goudplevieren en Kemphanen!

Na een heerlijke overtocht en het opzetten van de tenten hebben we 's middags een klein rondje over Ameland gefietst door de duinen en langs het wad. Na de boottocht en dit rondje hadden we 60 soorten gescoord. 's Avonds in de duinen naast de camping naar een Velduil gespeurd totdat het donker was. Wel een Kraai, Buizerd en Havik gezien, maar die stonden al op het lijstje.

De volgende ochtend tijdens een kleurig spektakel van mist en opkomende zon opgestaan. De Havik die vlakbij zat had ons wakker geroepen en na een rustig ontbijtje zaten we al snel weer op de fiets.

De fietstocht door de duinen en het wandelen op het groene strand leverden minder soorten op dan gehoopt, ook doordat het mistig was geworden. De score

Foto: Ineke Wesseling

Deelnemers in de kijkhut op Ameland

bestond uit verschillende soorten eenden en enkele Dodaars. De appeltaart in Hollum smaakte na deze ervaring wel! Langs de waddenoever terug naar Nes, waar eerst het bier en daarna de pizza's ook goed smaakten. De Velduil hebben we later op de avond weer niet gezien.

's Nachts weerstonden de tenten een aanval van boven. Marianne had een klein plekje tent vergeten te sprayen, waardoor er wel wat water naar binnen kwam. Al met al toch een goede nacht gehad. 's Ochtends konden we meteen de Staartmees als nieuwe soort voor ons Amelandse tripje noteren. Ivo stapte snel op de fiets om over de Noordzee naar zeevogels te speuren naar nieuwe soorten. Ik heb ondertussen lekker een duik in de golven genomen. Heerlijk!

Vervolgens op naar Oerd. Voor de vorm onderweg natuurlijk vogels gekeken. Op Oerd aangekomen scheen het zonnetje. Er waren weinig vogels te bekennen. Ook de

Velduil (waar we eigenlijk voor kwamen) zagen we niet. Op de terugtocht zijn alle paaltjes die we zagen op een Velduil nagespeurd, maar deze bleek even ergens anders te bivakkeren.

Opruimen, opbreken en inpakken, alles verliep voortvarend. Met de fietsen weer volgepakt waren we op tijd bij de boot voor weer een schitterende overtocht. Diverse soorten meeuwen, Rosse Grutto's, Scholesters etc. leverden een mooi spektakel. Een grijze zeehond gaf een show weg op een zandplaat.

Rond 6 uur waren we weer in Arnhem. Back home met een heerlijke herinnering aan een mooi en supergezellig weekend. Ivo, Marianne en Chiel bedankt.

Ineke Wesseling

Foto: Ineke Wesseling

Ameland

Hét Jaar van de Spreeuwen in de Buurtschap Imbosch?

Het Jachthuis, waar ik woon, is een van de vier huizen in deze buurtschap, een beschermd dorpsgezicht in de gemeente Rozendaal. Het dateert uit 1765 en behoorde oudtijds bij het kasteel. De pachters van de huizen met hun kleine enken erachter werkten voor de baronnen in de bosaanplant en wanneer dat nodig was werkten zij op hun akkertjes. Baron Torck van kasteel Roosendaal was de eerste in Nederland, die met dennenaanplant hier de zich steeds maar uitbreidende zandverstuivingen probeerde te stoppen.

Broedseizoen 2014

Nu de Spreeuwen: zij komen jaarlijks alleen op de Imbosch om te broeden. De rest van

het jaar zijn zij afwezig. Vanaf 2008 houd ik hier vogelwaarnemingen bij, dus ook de broedgevallen van de Spreeuwen. Jaarlijks is er ongeveer een tiental Spreeuwen, dat hier in de Buurtschap broedt. Zo ook in 2014, het "Jaar van de Spreeuw".

Op 21 januari 2014 zingt de eerst aangekomen Spreeuw in de beukenlaan (Eerbeekse weg). De mannetjes zijn lang alleen, maar in maart zijn er tien vogels aanwezig. Mannen en vrouwen zoeken voedsel op de wei achter het Jachthuis en er klinkt nog steeds zang in de bomen op de wildwallen en in de beukenlanen. Eind maart schreef ik in mijn vogeldagboek: "een paar heeft de spechtenkast geclaimd, maar daar zitten al

Topografisch kaartje van de Buurtschap Imbosch. De weides zijn lichtgeel. De Eerbeekse weg loopt van linksonder naar rechtsboven. De beukenlanen vormen het assenkruis van de wegen midden op het kaartje. De donkere lijn rechts is de Ringallee.

Koolmezen in en die winnen!” Een andere Spreeuw probeert telkens het vlieggaat van een koolmezenkast, maar blijft natuurlijk prompt steken in de opening. Dat wordt een aantal dagen toch telkens weer geprobeerd, maar ook hier behouden de al broedende Koolmezen hun nest.

Vanaf 31 maart wordt er toch door Spreeuwen nestmateriaal verzameld en weggevoegen. Kennelijk hebben zij geschikte holen gevonden om te gaan nestelen. Begin april bezoeken de Spreeuwen regelmatig onze poel om te badderen en te drinken. Vrouwelijke vogels baden vaak en regelmatig ook nog tijdens het broeden hebben wij gemerkt. Waarschijnlijk een manier om in de nestholten de parasieten minder kans te geven. Ook de jongen profiteren daar later van, want minder stekende en bloedzuigende plaaggeesten in het nest, zorgt er voor dat de kuikens sneller en gezonder opgroeien.

Regelmatig zoeken circa tien Spreeuwen voedsel op de weiden in de buurtschap. Mogelijk zijn er dus vijf broedparen dit jaar, die huizen in de beukenlanen. Op de wei bij Lamgroen (een ander huis in de buurtschap) graast vaak de kudde Hooglanders. Als die er zijn, foerageren de Spreeuwjes dicht bij het vee om de insecten, wormen enz., die zij opjagen, op te pikken. Ook in onze wei komen de vogels graag, want er zitten veel keverlarven onder het mosrijke gras. Die weide wordt alleen door herten begraaasd en wilde zwijnen kunnen er niet in om te wroeten. Zo zijn de weitjes in de buurtschap alle enigszins verschillend in begroeiing en fauna.

Op 21 april vind ik de eerste blauwe

eierschaal in de tuin. De randjes zijn naar binnen gedrukt, dus er is een Spreeuwje uitgekomen. Gepredateerde eierschalen hebben scherpe open randen en een onregelmatige vorm. De 25ste april raap ik nog twee Spreeuweneierschalen op. Er moeten dus jonge Spreeuwen zijn. Bijzonder foeragegedrag

Elf Spreeuwen foerageren regelmatig in onze wei. Op 28 april constateer ik een zeer speciaal gedrag bij een van hen, dat ik herhaalde malen waarnam. Deze Spreeuw loert telkens op een Merel, als die een engerling of regenworm uit de grond peurt. Moe Merel legt daarna haar prooi op de grond om hem in stukjes te hakken voor haar jongen in het nest. In een “split second” doet de Spreeuw een uitval en pikt de prooi mee. Na terugkomst wacht de Spreeuw weer rustig af in de linde tot de Merel een nieuwe prooi heeft en graait die buit ook snel onder haar snavel weg ... Is de grond te hard voor de spreeuwensnavel of is de snavel van deze Spreeuw onnatuurlijk zacht, zodat hij er niet meer mee in de grond kan steken? Was deze Spreeuw ziek? In ieder geval zal het niet zo goed gaan met zijn of haar jongen ... Voeg dit gedrag bij het foerageren met de Hooglanders, dan wordt het nog triester, want door de verplaatsing van de rasters komen de koeien veel minder vaak in de buurtschap grazen, waardoor ook daar minder gemakkelijk insecten te vangen zijn voor de Spreeuwen.

De laatste dagen van de meimaand zien we nog maar af en toe een volwassen Spreeuw en horen of zien wij absoluut geen enkel bedelend jonkie. Op 7 juni zijn alle Spreeuwen vertrokken zonder jongen!

Een jaarlijks uittreksel van waarnemingen uit mijn dagboek zond ik naar de beheerder van Veluwezoom. Hier zijn die Spreeuwenjaren ter vergelijking met de Spreeuwen in het zo anders verlopen broedseizoen 2014.

In 2013: 07-02 2 man zingend in beukenlaan; 12-02 1 man zingend in boswilg tuin; 06-03 weer zang; 17-03 6 ex. aanwezig in beuken, daarna weer afwezig door koude winter? 06-04 6 ex. terug; 12-04 8 foerageren in wei; 19-04 zang; 27-04 4 paren zoeken voer in wei; 30-04 groep voert jongen; 22-05 2 juveniele Spreeuwen gevangen door Zwarte Kraaienpaar; 28-05 allen vertrokken; 22-06 2de nesten uitgevlogen; 23-06 alarm op de wei voor Sperwer.

In 2012: 30-04 jongen in nest spar; 11-05 eet meikevers; 19-05 nest in spar uitgevlogen; veel juvenielen ook uit beukenholten; 22-06 2de nesten uitgevlogen. Daarna weg.

In 2011: 03-02 zang; 15-02 nestbouw beuk Eerbeekse weg; 11-03 meerdere paartjes foerageren in wei; 27-03 broeden; 09-04 ook nest in spar achter huis; 18-04 jongen worden gevoerd; 21-05 Spreeuwen met jongen vertrokken. Hier geen 2de broedsels.

In 2010: febr. Spreeuwen in beuken; vanaf 25-02 zingend; 24-03 nest in holte 1ste beuk; 19-04 nog geen jongen; 14-05 vliegen af en aan met voer voor juvenielen; 22-05 jongen uitgevlogen; snel daarna verdwijnen zij. Dus geen 2de broedpogingen. Op 06-12 zit er een weer teruggekomen Spreeuw te zingen.

In 2009: 11/01 Spreeuw komt niet op wintervoer, 15/01 glissandozang in beuken Eerbeekseweg, 16/03 luide zang, 22/04 gebruikt nestholte in 1ste beuk, 04/05 jongen, 18/05 uitgevlogen nest, 01/06 allen foerageren op plaag van Johanneskevers (Merels spugen die uit!), 01/07 uitvliegende jongen, 20/09 spreeuw fluit in spar na zomer afwezigheid, verder af en toe aanwezig.

In 2008: vanaf 12-02 tot 16-03 telkens wat Spreeuwen / 23-03 nestholte in eerste beuk Terletse kant Eerbeekseweg is bewoond / 17-04 er worden jongen gevoerd / 08-05 Spreeuwen verjagen Koekoek / 20-05 jongen worden gevoerd in holten in de beuken met larven uit ons gras en het weilte / 27-05 bedelende jongen vliegen achter ouders aan / 06-06 Spreeuwen zijn vertrokken / 18-10 groepen trekkende spreeuwen vliegen over.

Geen jongen in 2014

In tegenstelling tot alle voorgaande jaren is broedseizoen 2014 dus niet succesvol beëindigd. Spreeuwen komen hier ieder jaar speciaal om te broeden. Daarna vertrekken zij weer. Ze broeden hier niet echt vroeg in het voorjaar, maar bijna alle vogels beginnen hier wat later met de voortplanting. Het microklimaat is wat anders, meer landklimaat met in de lente nog vaak late nachtvorst of sneeuw.

De jaarlijkse waarnemingen in het overzicht laten zien dat er in 2008, 2009, 2012 en 2013 telkens twee succesvolle broedsels na elkaar uitvlogen. De ouders zijn met de juvenielen vertrokken evenals in 2011 en 2010 toen er maar eenmaal door de paartjes gebroed werd.

Leuk hoor zo'n opsommend verslagje, maar wat heb je daar nu aan... Toch zet het mij

wel aan het denken, want waarom lukte het dit jaar nu niet, terwijl het jaar daarvoor succesvol was met per paar tweemaal uitgevlogen juvenielen. Wat kan daar de oorzaak van zijn? De Imboschweilanden zijn al sinds 1938 in bezit van Natuurmonumenten en naar ik mag aannemen zeer natuurlijk beheerd.

Weinig emelten

Winter 2013-2014 was heel zacht in tegenstelling met de voorgaande. Elk jaar vliegen hier 's zomers flink wat langpootmuggen (Tipulidae), dat wil zeggen dat er ook veel emelten (larven) geweest moeten zijn, want daarmee worden jonge Spreeuwttjes graag gevoed. Zomer 2014 waren hier rond het Jachthuis echter nauwelijks langpootmuggen, zeer opvallend. Ook de Johanneskevertjes (Phyllopertha horticola, ook wel rozenkevertje genoemd) waren vrijwel afwezig, terwijl er de meeste jaren soms wel

Jonge Spreeuwen in nestkast in Papendal, 25 april 2014

duizenden op een zonnige dag eind juni uit ons grasveld opvlogen. De Spreeuwen foerageerden daarop. Deze rood-met-groene kevertjes behoren tot de meikeverachtigen (Scarabaeidae) en hun larven knabbelen net zo hard aan de graswortels als de engerlingen, maar zijn alleen een maatje kleiner. Misschien moeten wij toch denken aan de twee extreme voorgaande winters: 2013 streng en lang, waardoor het voortplantingseizoen te laat begon en 2014 warm en vochtig, waardoor veel insecten schimmelinfecties en andere gevaren liepen ... Alles was een beetje verstoord. Meestal kan de natuur zo'n dipje wel weer herstellen.

Meer onderzoek te doen

Hier zien we hoe het mis kan gaan, ook puur natuur. De landelijke achteruitgang van de Spreeuw is misschien het gevolg van te weinig insecten, die door chemische bestrijding of anderszins verstoord worden,

maar toon dat maar eens aan ... het kan dus ook een natuurlijke oorzaak hebben. Er spelen zoveel factoren die toch slecht te ontrafelen zijn in dit ene jaar van de Spreeuw. Daarom denk ik dat de oorzaak van de achteruitgang van de Spreeuwenstand nog lang en moeilijk zal zijn op te lossen. Denk ook aan het jubelende verslagje over het broedsucces van de Spreeuwen op de Edese Golfclub (zie Sovon-Nieuws 2-2014). Een golfbaan is een verre van natuurlijke grasmat, die echter wel vaak besproeid wordt en daarom gemakkelijk uitspoelt. Bovendien blijft zo de bodem zacht bij droogte om toch met de snavel de groundbewonende larven te kunnen bereiken. Omstandigheden die op de Imbosch niet voorkomen ...

Anneke Louwe Kooijmans-Bouhuijs
AnnekeLK@planet.nl

Boven 't gat, boven 't gat!

Excursie naar de Groote Peel, 9 november 2014

Iets na achten, aan het eind van de ochtend-schemering, staan we ons klaar te maken voor het eerste deel van onze excursie: een wandeling door de Groote Peel. Terwijl ik aan het worstelen ben met m'n tweede kaplaars, roept Maarten: KRANEN! KRANEN!! Vlak over ons heen vliegt een groepje van 15 kranen. Ik kan er met 1 kaplaars aan nog net een paar foto's van maken. Nog voor we een stap gezet hebben is het doel van de excursie al binnen. Gaan we nog op pad, of meteen weer terug naar huis? We gaan natuurlijk op pad, wie weet wat de dag nog meer brengt.

We maken een wandeling van een kilometer of zes, zonder ook maar een Kraanvogel te horen of zien. Boven ons vooral Houtduiven, ganzen, Spreeuwen, een groepje grote zilvers. Het is een voedselarm gebied, en mede daardoor is de vogeldichtheid 'op de grond' beperkt. Wel zien we een paar mooie soorten, zoals Kruisbekken, een blauwe dame kiek en een Klapekster. We leggen ons al een beetje neer bij de gedachte dat de groep kranen bij de start het hoogtepunt van de dag gaat worden.

Na koffie bij het bezoekerscentrum rijden we naar de trektelpost de Groote Peel: een heuveltje met goed uitzicht aan de noordrand van de Groote Peel. Enthousiaste trektellers verwelkomen ons en roepen over de ene na de andere groep kranen die ze zien. Eerst geloven we ze niet, maar als we goed gaan kijken, zien we lange slierten

van honderden Kraanvogels aan alle kanten om ons heen. Ver weg, maar onmiskenbaar. 'Boven 't gat, boven 't gat' roept de verkenner onder de tellers, als een nieuwe sliert kranen boven een plek in beeld komt waar het bos is onderbroken. Bij elke nieuwe groep kranen zijn de tellers enthousiast als zagen ze hun eerste Kraanvogel. Heerlijk! Na een tijdje komt een groep kranen pal over de telpost. Prachtig om te zien en te horen. We horen de jongen piepen tussen het getrompetter van de volwassenen.

De trektellers vertellen ons dat ze die dag tot dan al op meer dan 8.000 kranen zitten. Als het zo door blijft gaan in de middag, gaat het een absoluut dagrecord worden. In hun verslag op www.trektellen.nl blijkt dat inderdaad het geval: 13.360 Kraanvogels. Hier wordt onze excursie vermeld bij de tellers: "een afvaardiging van de VVG Arnhem & Omstreken (die hun jaarlijkse uitje een half jaar geleden wel heel goed gepland hadden)". Hulde aan de Werkgroep Excursies! Geheel voldaan door zoveel kranengenot rijden we naar de Mariapeel, voor een afsluitende wandeling. Al na een paar minuten is er opwinding in de voorhoede: alweer een Klapekster! Hij zit vrij ver weg, maar is mooi te zien. Al wandelend door de heidevelden vliegt er af en toe een groep Kraanvogels over. Je zou het bijna gewoon gaan vinden. We sluiten deze topdag af op een terras, je zou bijna niet geloven dat het 9 november is. De kleding verraadt dat de nazomer toch echt voorbij is.

Kraanvogels boven de Grootte Peel op weg naar Lac dur Der

Een foto-impressie van deze excursie is te zien op: [https://www.flickr.com/photos/jeroengosse/sets/in de map 'Kranen boven de Peelvenen'](https://www.flickr.com/photos/jeroengosse/sets/in%20de%20map%20Kranen%20boven%20de%20Peelvenen/). Op de facebookpagina van de VWGA staat een link naar de foto's.

Over de trek

Kraanvogels hebben vrij vaste trekroutes. De kranen die bij ons in het voorjaar en najaar overtrekken, broeden in Noord-Europa (Zuid-Scandinavie) en overwinteren in Zuid-Europa (vooral in de Extremadura in Spanje). Tijdens de trek zijn er vaste favoriete rustplekken, onder meer in Diepholz (Duitsland) en Lac du Der (Frankrijk). De kranen die tijdens de excursie op 9 november overtrokken waren waarschijnlijk onderweg van Diepholz naar Lac du Der. Dit valt zowel uit de trektelgegevens als de aantallen in Diepholz en Lac dur Der af te leiden. Op bijgevoegde kaart (bron: grus-grus.com) zie je de trekrichting en aantallen in Duitsland op 9 november. Er

was op die dag sprake van massale trek in Duitsland, Nederland, België en Luxemburg. Daags erna was een verbluffend recordaantal Kraanvogels in Lac dur Der aanwezig van meer dan 206.000. Tot begin november van dit jaar was het maximale aantal 83.000 ooit geteld. Ook aan de aantalsontwikkeling in Diepholz kan je de trek naar het zuiden rond 9 november mooi aflezen: een enorm aantal van meer dan 100.000 Kraanvogels op 6 november, na 9 november nog 'maar' 35.000. Het aantal in Extremadura is in deze tijd nog heel bescheiden, maar loopt al iets op: van 1 Kraanvogel begin oktober naar rond de 10.000 half november.

Kraanvogels in Nederland

Na eeuwen van afwezigheid, werd in 2001 in het Fochteloërveen voor het eerst een Nederlands broedgeval gemeld. Sindsdien zijn er in Nederland circa drie broedgevallen per jaar. De terugkeer naar Nederland als broedgebied valt toe te schrijven aan herontwikkeling van de laatste restjes hoogveen: Kraanvogels broeden in hoogveen en overnachten (ook tijdens de trek, zoals in Diepholz) vaak in het ondiepe water van veengebied. Door het terugdringen van de verdroging en vermessing, krijgt het hoogveen kans zich te herstellen. Dat gebeurt ook in de Peelvenen, dus wie weet kunnen we daar in de toekomst broedende kranen verwelkomen. Echter: de Kraanvogel is zeer gevoelig voor verstoring, dus de kans dat er in Nederland ooit grote aantallen zullen broeden is klein.

Een paar wetenswaardigheden over Kraanvogels

De naam van de kraan is in de meeste talen een onomatopée, gebaseerd op de roep: krââh of kruih. Van maar weinig vogels

Excursiedeelnemers op het terras (9 november!)

onthoud ik zo spontaan de latijnse naam:
Grus grus.

Kraanvogels zijn bekend om hun dans en de krachtige roep die versterkt wordt door hun verlengde luchtpijp. Net gevormde stelletjes maken in het vroege voorjaar een prachtige elegante dans.

Kraanvogels verdedigen hun territorium met hun roep of door hun rode halsvlek te laten zien. Dat volstaat echter niet altijd om vreemde Kraanvogels uit hun territorium te verjagen. De 'kraanhaan' begint dan met zachtjes achter de indringers te lopen, heen en terug, soms wel een halfuur lang. Ten slotte verliest hij zijn geduld en gaat hij over tot een vliegende aanval.

In gevangenschap wordt een Kraanvogel meer dan 60 jaar. Dat zal in de vrije natuur veel minder zijn, maar toch zullen ze ook daar een respectabele leeftijd halen. Om

in stand te blijven moet elk paar tijdens het leven twee opvolgers grootbrengen. Aangezien het broedresultaat op een half jong per jaar wordt geschat en Kraanvogels pas gaan nestelen als ze vijf jaar oud zijn, zullen Kraanvogels zeker een gemiddelde leeftijd van 13 jaar moeten halen voor het voortbestaan van de soort.

Jeroen Gosse
j.gosse@dekrachtvanbeeld.nl

European Birdwatch Day 2014

De internationale vogelteldag de Euro Birdwatch 2014 vond plaats op 4 oktober. In heel Europa gingen vogelaars naar buiten om de najaarstrek in kaart te brengen. In ons land coördineerde Vogelbescherming Nederland deze massale vogeltelling. Op zo'n 150 plekken in ons land werd geteld. Het was de 19e keer dat Vogelbescherming de Birdwatch in Nederland organiseerde.

Door het goede weer was de najaarstrek dit jaar uitzonderlijk goed. Veel vogels hadden door het warme weer in september gewacht met op trek gaan, maar op de dag van de Euro Birdwatch barstte het los. Door het zonnige weer en de zuidelijke wind, tegenwind dus, waren de vogels bovendien goed te zien. Dit jaar werden alle records gebroken. Nog niet eerder werden er in Nederland zoveel vogels geteld, ruim één miljoen in totaal (1.073.123). Het vorige record stond op 664.550 vogels, in 2008. Dit jaar werd ook een recordaantal van 218 verschillende soorten gezien tegenover 215 in het jaar 2008. Dit jaar werd de Spreeuw het meest gezien, gevolgd door de Vink.

Opvallend was het aantal Zanglijsters en Veldleeuweriken.

In het werkgebied van de vogelwerkgroep Arnhem zijn op vijf telposten in totaal 11.934 vogels geteld verdeeld over 63 soorten. In ons gebied voerde de Vink de top 10 lijst aan met op de tweede plaats de Spreeuw.

Telpost Beemsterweg, Eldrik (bij Doesburg)

Bob Coenen, Marcel Ruijs en Jos Pilzecker telden tussen 7:30 en 14:30 uur 3.721 vogels verdeeld over 45 soorten. Opmerkelijke en talrijke soorten waren 64 Holenduiven, 6 Boomleeuweriken, 288 Zanglijsters, 27 Grote Lijsters en 264 Kneuen. De tellers gaven aan dat ze in de eerste uren ongetwijfeld veel Vinken hadden gemist, omdat ze hoog vlogen en alleen gehoord werden. Voor deze telpost werden relatief veel Kneuen, Zanglijsters en Grote Lijsters waargenomen.

Telpost Dal van Deelen (Hoenderloo)

Remco Wester was de enige teller op deze telpost. Hij telde van 7:45 tot 9:45 uur 845 exemplaren en 22 soorten. Er waren aardig

Tabel 1: Top 10 Nederland en VWG Arnhem eo

Top 10 landelijk		Top 10 VWG Arnhem			
1	Spreeuw	390732	1	Vink	3300
2	Vink	278420	2	Spreeuw	1899
3	Zanglijster	100554	3	Graspieper	1266
4	Graspieper	68116	4	Veldleeuwerik	1049
5	Kolgans	40381	5	Zanglijster	1036
6	Veldleeuwerik	31414	6	Kolgans	971
7	Grauwe Gans	20794	7	Kievit	441
8	Kievit	19644	8	Buizerd	305
9	Kokmeeuw	14737	9	Grote lijster	110
10	Kneu	14181	10	Holenduif	82

Grote Zilverreigers, telpost Zeegbos

Tabel 2. Euro Birdwatch 2014 Telposten VWG Arnhem eo

Soort	B	D	E	V	Z	Totaal
Aalscholver	12	0	6	23	8	49
Grote Zilverreiger	5	17	4	0	20	46
Blauwe Reiger	1	0	1	0	0	2
Ooievaar	1	0	0	0	0	1
Toendrarietgans	9	0	5	0	0	14
Kolgans	443	55	293	123	57	971
Grauwe Gans	84	0	13	0	0	97
Grote Canadese Gans	0	0	1	0	0	1
Nijlgans	0	0	2	0	0	2
Wilde Eend	4	0	0	0	0	4
Kuifeend	2	0	0	0	0	2
Rode Wouw	0	0	1	0	0	1
Bruine Kiekendief	0	0	2	0	0	2
Havik	0	0	1	0	0	1
Sperwer	6	2	23	6	1	38
Buizerd	5	0	300	0	0	305
Torenvalk	3	3	18	0	0	24
Smelleken	0	0	3	0	0	3
Slechtvalk	0	0	2	0	1	3
Kievit	78	7	153	0	203	441
Watersnip	14	0	0	0	0	14
Wulp	11	0	1	0	0	12
Kokmeeuw	2	0	0	0	0	2
Stormmeeuw	1	0	0	0	0	1
Holenduif	64	0	2	0	16	82
Houtduif	2	0	0	12	1	15
Grote Bonte Specht	3	0	0	0	0	3
Boomleeuwerik	6	2	7	5	5	25
Veldleeuwerik	207	76	551	77	138	1049
Boerenzwaluw	16	0	3	0	0	19

vervolg Tabel 2. Euro Birdwatch 2014 Telposten VWG Arnhem eo

Soort	B	D	E	V	Z	Totaal
Boompieper	4	0	0	0	0	4
Graspieper	299	237	136	514	80	1266
Roodkeelpieper	0	0	0	1	0	1
Grote Gele Kwikstaart	1	1	0	0	3	5
Witte Kwikstaart	80	12	35	32	16	175
Heggenmus	17	3	12	7	3	42
Roodborst	0	0	1	0	0	1
Beflijster	0	0	0	1	0	1
Merel	7	0	3	11	0	21
Zanglijster	288	83	156	327	182	1036
Koperwiek	6	3	6	0	0	15
Grote Lijster	27	7	44	20	12	110
Koolmees	0	0	0	1	0	1
Gaai	6	0	0	0	0	6
Tjiftjaf	0	0	1	0	0	1
Pimpelmees	0	0	1	0	0	1
Kauw	0	0	48	0	0	48
Roek	0	0	10	0	0	10
Spreeuw	106	96	282	69	1346	1899
Ringmus	6	0	11	1	0	18
Vink	1067	177	545	1172	339	3300
Keep	13	4	9	15	3	44
Groenling	2	0	61	1	0	64
Putter	5	0	1	5	4	15
Sijs	51	7	8	38	1	105
Kneu	264	39	45	43	12	403
Barmsijs	0	0	0	0	1	1
Kruisbek	3	0	1	6	0	10
Appelvink	3	1	1	3	0	8
Geelgors	2	3	7	0	0	12
Rietgors	35	10	12	10	15	82
Totaal	3271	845	2828	2523	2467	11934

wat Graspiepers (237), maar de trek stakte, omdat de meeste vogels op de akkers invielen.

Telpost Eltenberg

Op deze telpost werd geteld van 07:45 tot 17:30u. Marc de Bont was de eerste teller en schreef het volgende verslag: "Het was me het dagje wel vandaag. Om 07:45 uur begonnen met voor de tijd van het jaar geweldig zacht weer. Dat bracht hoge

verwachtingen voor zangvogels maar lage voor roofvogels. Maar zien dus. Tijd om te zitten had ik de eerste twee uur in elk geval niet. De Vinken, Zanglijsters, Graspiepers en Veldleeuweriken vlogen mij om de oren en zoals sommige doorgewinterde tellers wel weten: die leeuweriken en vaak ook wel de Vinken en Graspiepers kunnen bij blauwe lucht erg moeilijk te vinden zijn. Leuk was het wel weer om eens alles te tellen, maar om eerlijk te zijn: ik ben blij dat we meestal

alleen die roofvogels doen. Rond de klok van tien kwam Arjan Hell aan, in de loop van de dag aangevuld met: Jan Joris van Kampen, Frans Mulder, Edwin Witter, Frank Wagenaar, Toon Scholten en Gretha Vos. Daarnaast waren er ook nog een tijdje twee gasten uit Velp. Het tellen van alle soorten heb ik om 11:00 uur losgelaten om meer tijd te hebben voor roofvogels die alsmat niet echt op gang wilden komen. Onderhoudend bleef het wel, maar echt spectaculair niet. Zoals jullie weten moet je namelijk alles tot het laatst bewaren. Rond 16:00 uur waren alleen Toon, Gretha, Frank en ikzelf over. We hadden al besloten om rond 17:00 uur te stoppen, maar rond 16:45 uur schoot Frank bijna een meter hoog uit zijn stoel. „Daar vliegen een stel Buizerds!“ was het commentaar; 1, 2, 3, 25, 35, 64 De teller leek niet stil te willen gaan staan. Uit het niets en van zeker 2,5 km ver gespot kwamen de Buizerds letterlijk uit het niets opkomen. Allen kort cirkelend en daarna actief door vliegend. Wij maar hopen dat ze vlak langs de post zouden komen, maar dat werd ons niet helemaal gegund. Uiteindelijk vlogen in het laatste drie kwartier 237 Buizerds, een Slechtvalk, een Torenvalk en drie Sperwers links en rechts langs de post, de meeste erg ver. Het fenomeen van een fors aantal roofvogels aan het eind van de middag kende ikzelf wel van de Wespindief, maar van de Buizerd was het me niet echt bekend. Wij stonden versteld, maar om 17:30 uur toch onze spullen bij elkaar geraapt omdat van die laatste drie kwartier het allerlaatste kwartier eigenlijk al niets meer waar was te nemen. Het spektakel was voorbij....”

Telpost Veluwezoom

Joris Verhees was de enige teller op deze telpost. Hij scoorde 2524 exemplaren en

27 soorten in de periode 8:10 tot 12:10 uur. Bijzonderheden waren een Roodkeelpieper, een Beflijster en 327 Zanglijsters. Ter plaatse waren nog een Havik, een Zwarte Specht, een Kleine Bonte Specht, een Zwarte Mees en 8 Appelvinken.

Telpost Zeegbos, Arnhem

Op deze telpost in de buurt van Huissen telde Arjen Poelman van 7:30 tot 9:30 uur en 10:55 tot 11:20 uur 2.467 exemplaren en 24 soorten. Bijzondere waarnemingen waren 20 Grote Zilverreigers, een Slechtvalk, 5 Boomleeuweriken en 3 Grote Gele Kwikstaarten.

Maarten Bosman
bosman.maarten@gmail.com

Bokken en Snippen

Excursie naar het Azewijnse Broek en telpost Elterberg, 12 oktober 2014.

De dag begint weinig hoopvol. Een dichte mist zorgt ervoor, dat ik met een slakkengangetje naar de bekende verzamelplek in Velp hobbel. In een colonne gaan we vervolgens richting Duitsland. Ik raak mijn voorganger al snel kwijt en achter me is het ook nogal wazig. Ik neem de verkeerde afslag, de Tom Tom komt me te hulp. Gelukkig steken bij de grens de windmolens hun kop al boven de mist uit en even later moet zelfs de zonneklep naar beneden.

De gidsen en collega excursiegangers zie ik daarna al snel in een stralend zonnetje op me staan wachten.

We krijgen een korte uitleg over het ontstaan van het gebied en wat er hier zoal de afgelopen jaren te zien is geweest, een indrukwekkende lijst. Het blijkt dat de zandmaatschappij, die het terrein afgraaft, veel in overleg met de vogelaars probeert te regelen. Dat komt de toekomstige inrichting van het gebied zeker ten goede. Industrie en natuurliefhebber werken hier dus nauw samen. Bij elke stap valt er hier wel wat te zien en te horen. Helaas valt dat horen bij mij wat tegen, want ik ben snipverkouden. De Barmsijsjes gaan dus aan mij voorbij, dat mag de pret echter niet drukken. Na zo'n 100 meter wandelen staan er al Heggenmus,

Foto: Jeroen Gosse

Bontbekplevieren, Azewijnsche Broek, 12 oktober 2014

Roodborst, Zwarte Roodstaart, Roodborst-tapuit, Zanglijster, Koperwiek, Grote Lijster, Merel, Tjiftjaf, Winterkoning, Koolmees, Zwarte Mees en Pimpelmees op de tellijst. We lopen een speciale route met de nodige prikkeldraadhindernissen en bramenstruiken. Af en toe zitten we aardig diep in de pas geploegde kleiakker vast. We zien echter des te meer. De Strandloper, die op een van de strandjes bivakkeert, is moeilijk te determineren. Laaghangende zon en vallende vogelboekjes maken het lastig. Uiteindelijk blijkt het een Zilverplevier te zijn. Een Bontbekplevier en Bonte Strandloper houden hem gezelschap. Even verderop zit een wittig vogeltje in de struiken. Na lange discussie houden we het maar op een bleek uitgevallen vrouwtje Rietgors. Watersnippen vliegen ons links en rechts om de oren. Even verderop houden zich in een drassig stukje land welgeteld acht Bokjes schuil. Aan het einde van de rondleiding zien we nog een uit de kluiten gewassen Bruine Klauwier. Lekker

groot en niet te missen. Jammer alleen dat hij daar door de carnavalsvereniging is neergezet.

De boterham eten we op bij een plas even verderop. Duikers komen net uit het water gezwommen en vragen ons natuurlijk wat we zoal zien. Het blijft bij allerlei eendensoorten, een zestigtal witte reigers en wat ooievaars. De Zeearend, die hier ook regelmatig op bezoek komt, laat zich niet zien.

Daarna vertrekken we naar de telpost aan de voet van de Elterberg. De mist is daar net opgetrokken en er komen weer veel trekkende Buizerds over. Ook de Geelgors, die vorig jaar vlak bij ons in de struiken zat, landt weer op dezelfde plek. Helaas moet ik al vroeg weg, want mijn kleindochter is jarig en daar kan geen vogel tegen op.

Jaap Koning

Foto: Jeroen Gasse

Tellers en excursiedelnemers bij Telpost Elten, 12 oktober 2014

Natuurbescherming in de praktijk:

Wilgen knotten in de Velperwaarden

Op 1 november 2014 vond weer de Nationale Natuurwerkdag plaats. Deze wordt jaarlijks georganiseerd door de samenwerkende provinciale landschapsbeheerstichtingen. Bij ons is dat Landschapsbeheer Gelderland. In de regio Arnhem waren er op diverse locaties activiteiten: bollen poten, wilgen knotten, bosbeheer, heidebeheer etc. Het bestuur van de Vogelwerkgroep Arnhem hecht eraan dat de leden van deze activiteit kennisnemen en er wellicht aan mee gaan doen. De vogelaars recreëren of doen onderzoek in de natuur die te allen tijde en kosteloos ter beschikking staat aan hun hobby. In de ogen van het bestuur lijkt het niet zo gek te mogen verwachten dat de vogelaars ook opkomen voor de belangen van de vogels en ten behoeve daarvan daadwerkelijk de handen uit de mouwen te steken. Vanwege de terugtrekkende overheid is dat onderhand zelfs bittere noodzaak geworden. Met betrekking tot de Nationale Natuurwerkdag kan dat heel letterlijk worden opgevat. Een zaag of een takkenschaar pakken en onderhoud doen zoals dat met het wilgen knotten gebeurt. Een andere mogelijkheid is van een heel andere orde, zoals zorgen dat de natuur op een goede manier via het Ruimtelijke Ordeningsspoor beschermd wordt. Zo kunnen snode plannen van projectontwikkelaars, gemeenten of de provincie omgebogen worden.

Tegen een uur of tien 's ochtends verzamelden zich ongeveer 25 mensen bij een

prachtige boerderij in de zonovergoten Velperwaarden. De dag werd georganiseerd door Jeroen Boland. Bij aankomst stond al een kraam met koffie en thee klaar. De meeste deelnemers kwamen uit de omgeving van Arnhem en kenden het klappen van de zweep. Er volgde een korte uiteenzetting van de techniek van het knotten. Verder waren er voldoende mensen aanwezig om de minder ervaren mensen te begeleiden. Vanuit de Vogelwerkgroep waren we met drie volwassenen (+ mijn twee kinderen die heel hard gewerkt hebben!).

De filosofie achter het wilgenknoten kwam nauwelijks aan bod. Vrijwel iedereen die meedeed weet dat wel. Bij onze leden is het misschien wat minder bekend; daarom zet ik dat hier in het kort uiteen. Het boerenland zoals dat tot eind jaren zestig in elkaar zat, was erg kleinschalig met veel kleine landschapselementen als sloten, rijen knotwilgen, meidoornhagen, kleine bosjes etc. Al dit moois is tamelijk weerloos aangezien agrarische producten als melk en vlees goede exportproducten zijn waar veel geld mee te verdienen valt. Om de productie op te kunnen schroeven zijn hindermachten als die knotwilgen etc. zoveel mogelijk opgeruimd. Maar juist in die kleine landschapselementen komt een enorm pakket aan soorten voor. Talloze vogelsoorten (bv Grasmus, Grauwe Klauwier, Braamsluiper, Ringmus, Geelgors), vlinders, kleine zoogdieren etc. hebben een gigantisch habitatverlies geleden met het opruimen van al die kleine landschapselementen. De boeren hebben het zo druk met hun exportproductie dat het onderhoud van

de resterende kleine landschapselementen niet gemakkelijk is.

Juist dat onderhoud is een schone taak voor vrijwilligers! Iedereen die zijn eigen tuin kan onderhouden, kan vast ook aan landschaps- onderhoud doen. Tijdens het werk wordt er gekeuveld over de natuurbescherming; de nieuwsgierige koeien die telkens kwamen kijken; de Grote Gele Kwikstaart die in de buurt rondzwierf; waar een af te zagen tak heen zou vallen; de wilde rozenstruwelen tussen de knobomen, de aanplant van nieuwe knotwilgen en natuurlijk nog veel meer. Kortom het was weer een gezellig dagje met lekkere soep en broodjes.

Erik Lam
eg.lam@hetnet.nl

Het wel en wee van de vogels in ons werkgebied hangt vaak samen met de inspanningen van natuurbeschermers. In de komende Vlerks gaan we dit onderwerp op verschillende manieren belichten. Erik Lam geeft de aftrap met een terugblik op de Nationale Natuurwerkdag en het belang van wilgen knotten. Als je ook iets over natuurbescherming en vogels wilt schrijven, neem dan contact op met de redactie.

Foto: Erik Lam

Natuurwerkdag Velperwaarden, 1 november 2014

Beleef de vogels bij opkomende zon op het Leusveld

“’s Ochtends vroeg om 5 uur is magisch. Je ziet de vogels heel dichtbij in hun natuurlijk gedrag, zoals die ene keer een parend stelletje Grote Bonte Specht”. Voor Guido Verhoef is zo’n beleving een mooie reden om vroeg op te staan om broedvogels te tellen op Landgoed het Leusveld bij Hall. “De vroege ochtend geeft je rust om je open te stellen voor het gedrag van de vogels. Zo zal ik de luchtacrobatiek van baltsende Raven niet snel vergeten”.

Guido is al 18 jaar actief als broedvogelteller op het Leusveld. Hij kent het gebied nu heel goed. Voor hem bestaat het uit plekken waar hij ooit een Havik of zijn eerste Vuurgoudhaan ontdekte, terwijl jij en ik hier gewoon een bos of een halfopen landschap zien. “Het Leusveld is zo speciaal omdat het een lappendeken van biotopen is”. Je ziet er niet alleen een bos, maar ook het Turfveen, een nat gebied met plassen, weilanden en een rietlandje dat zich ontwikkeld heeft op een grasland. Bosrietzanger en Rietgors broeden nu in dat rietlandje.

De vaste groep van zeven tellers, waaronder Guido, verdelen vroeg in het voorjaar samen bij een biertje de twaalf telrondes. Iedereen gaat twee of drie keer, samen of alleen, op pad voor een rondje van een uur of drie. Dick Radstake coördineert en administreert het telwerk en onderhoudt het goede contact met eigenaar Natuurmonumenten. De tellers hebben een vergunning voor tien jaar gekregen.

Dick is sinds begin jaren tachtig actief in het

gebied, voor hem is het een vaste activiteit in het voorjaar geworden. “Ik doe het met veel plezier, maak er tijd voor vrij en geniet van het voorjaar. De ochtendsfeer is natuurlijk fantastisch met opkomende zon, ochtendnevels en zingende vogels. Maar ik heb wel een hekel aan vroeg opstaan. Ik slaap de nacht ervoor altijd slecht, kennelijk bang dat ik mij verslaap. Overigens: nooit verslapen!”

Het uitwerken van de telgegevens op de veldkaarten is een paar jaar geleden eenvoudiger en sneller geworden. Nu kunnen de tellers de gegevens rechtstreeks in de database van Sovon invoeren en wordt het aantal broedparen automatisch bepaald. Daarvoor was het aanzienlijk arbeidsintensiever. Alles moest handmatig worden uitgewerkt op soortkaarten, maar ook dat had zijn charme. Als aan het einde van het telseizoen de soortkaarten klaar waren, stelde Dick samen met Henk de Wijs en Rob Vogel de aantallen broedparen van de verschillende soorten vast. Dat scheidt een band. Henk de Wijs overleed in mei 2005 en dat maakte achteraf gezien een telronde in april van dat jaar met Henk heel speciaal. “Het was tijdens de telling mooi weer en de vogels zongen volop. Achteraf heb ik wel eens het gevoel dat het leek of de vogels één groot afscheidconcert voor Henk uitvoerden. Eigenlijk een telling die ik niet gauw zal vergeten.”

De tellers

Dick woont op nog geen vijf minuten fietsen van het Leusveld in Hall. Sinds begin dit jaar maakt hij gebruik van een regeling om een

paar jaar voor de pensioenleeftijd te stoppen met werken. De Voedsel en Warenautoriteit was lange tijd zijn werkgever waar hij de laatste jaren actief was als juridisch medewerker. Nu is er tijd voor zijn grote hobby tuinieren.

Guido is een stuk jonger en werkt in zijn eigen entertainmentbedrijf. De helft van het jaar treedt hij op, bij evenementen het buitenland. In Nederland geeft hij, naast zijn optredens, entertainmentles en is hij de presentator van zijn eigen wekelijkse tv-programma Boswachterij Koek en Ei. Dit is een natuureducatief programma voor kleuters op z@appelin, NPO 3. Hier komen hobby en werk samen.

Hij woont in De Hoven bij Zutphen en is daar actief met gierzwaluwonderzoek en broedvogelonderzoek in het uiterwaardgebied de Rammelwaard.

De telgroep Leusveld bestaat nu naast Dick en Guido uit: Rob Vogel, Marcel Ruijs, Norbert Lucassen, Machiel Verhagen en Jos Pilzecker. Het valt op dat de heren allemaal al heel wat jaren op het Leusveld rondlopen. Het telgebied voelt als de eigen "achtertuin", al wonen ze er niet allemaal vlakbij.

De vogels

Het Leusveld bestaat voor ongeveer de helft uit verschillende bostypen en voor de andere helft uit graslanden, moeras en het open gebied rond het landhuis. Dit levert jaarlijks vijftig of meer soorten broedvogels. Het aantal soorten wisselt door natuurlijke ontwikkelingen in het gebied. Telgroep Leusveld is sinds 1990 jaarlijks actief in een "vast proefvlak" waar de broedvogelterritoria worden vastgesteld. In 1985 heeft de telgroep de broedvogels in het gebied al ook eens geïnventariseerd. Op het Leusveld worden de volgende - voor ons werkgebied

Foto: Marcel Ruijs

Leusveld. Nevel boven het rabattenbos

bijzondere - broedvogelsoorten waargenomen: Kleine Bonte Specht, Bosuil, Grauwe Vliegenvanger, Vuurgoudhaan, Wielewaal, IJsvogel, Spotvogel en lange tijd ook de Houtsnip.

De tellers gaan eind mei gezamenlijk het gebied in om de Houtsnippen te tellen. Dick Radstake: "Houtsnippen tellen we met de hele telgroep tijdens een telling aan het eind van de avond (begin schemering tot donker, dus ongeveer een uur) in mei. De Houtsnippen worden geteld tijdens de karakteristieke baltsvlucht, die ze altijd in de avondschemering uitvoeren. Zij zijn in de loop van de jaren negentig sterk in aantal teruggelopen en de laatste jaren komen ze nauwelijks nog in het Leusveld voor. In 2014 is zelfs geen enkele Houtsnip geteld. "Vanaf 1990 tot met 2008 waren er vijf of meer territoria. Daarna was er nog één territorium en in 2013 en 2014 was er geen een meer."

Zelf de zon zien opkomen op het Leusveld

In het voorjaar ben je van harte welkom om een keer mee te lopen tijdens een ochtendbezoek. Je kunt dan zelf de sfeer van de vroege ochtend proeven en in alle

rust het gedrag van de vogels observeren. De telgroep wil ook heel graag nieuwe leden waarbij enthousiasme om te beginnen belangrijker is dan je ervaring. Eén van de zeven vaste tellers begeleidt je en kan je alles vertellen over de werkwijze en over zijn belevenissen in het gebied. Heb je zin om een keer mee te gaan, neem dan contact op met Dick Radstake: dickradstake@planet.nl

Meer lezen kan ook. Medewerkers van Sovon hebben de broedvogels van het Leusveld en twee naburige landgoederen in 2012 onderzocht. Je kunt hun rapport downloaden op de website van Sovon (zoek op de homepage op "Leusveld"). Informatie over de bereikbaarheid staat op de website van Natuurmonumenten.

Greta van Hoorn
g.van.hoorn@hccnet.nl

Literatuur

Deuzeman S. 2012. Broedvogels van de Landgoederen Leusveld en Voorstonden en de Hiemberg in 2012. Sovon-rapport 2013/03. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Van IJsdruiker tot IJsgors

Dit prachtige boek van VWG Arnhem e.o. gaat over schaarse en zeldzame vogel in ons werkgebied in de afgelopen dertig jaar. Het is ruim een jaar geleden gepresenteerd. De oplage is danig geslonken, maar enkele tientallen leden hebben het gratis (!) boek nog niet in hun bezit.

Tot en met de ALV op donderdag 26 februari 2015 kun je alsnog in bezit komen van dit prachtige boek, door een mail te sturen naar secretaris@vogelwerkgroeparnhem.nl of door het mee te nemen tijdens een van onze ledenavonden.

Daarna is het alleen nog – zolang de voorraad strekt - te koop voor de spotprijs van 10 euro per stuk.

De Slechtvalken van Presikhaaf

In Vlerk 2 van dit jaar stond een stukje over de Slechtvalken in Presikhaaf, die dit jaar voor het eerst een jong hebben grootgebracht. Het verhaal dat hieraan vooraf gaat, willen wij graag met jullie delen.

Het begon in februari 2013, toen wij een Slechtvalk op het gebouw van de Ohra zagen zitten. Een paar dagen later zagen wij vanuit onze huiskamer een valk op de gsm-mast zitten waar wij op uitkijken. Toen we een paar redelijke foto's konden maken, zagen we dat de valk geringd was. Hij droeg een gele ring met de code E[9] aan de linkerpoot en rechts een zilveren ring. Bij navraag bij de Werkgroep Slechtvalk Nederland bleek het een Belgische dame te zijn die in 2011 in Brussel uit het ei was gekropen. Later hebben we er ook een mannetje bij waargenomen. Dit mannetje was niet geringd. Het koppeltje leek zich op de Ohra te willen vestigen, we hebben er zelfs paringen waargenomen.

Leo en Lotte

Eind maart waren wij de valken kwijt. Na wat zoekwerk vonden wij beide valken in Presikhaaf terug op de voormalige kantorenflat van Rijkswaterstaat. Dit is een leegstaand gebouw van 18 verdiepingen hoog. Omdat we de valken een heel klein beetje als "onze" valken zagen en omdat het makkelijker praat, hebben wij hun een naam gegeven. Wij kozen voor Leo en Lotte.

In april konden wij uit het gedrag van Leo en Lotte opmaken dat er wel eens eitjes zouden kunnen liggen. Samen met Peter van Geneijgen van de Werkgroep Slechtvalk

Nederland is Rob naar boven gelopen (de lift was buiten werking) en op de 18e verdieping vonden zij drie eitjes op de richel die aan de buitenkant langs de verdieping loopt. De eitjes lagen op een beetje bij elkaar geschraapte duivenpoep en zand. Helaas was één van de eitjes al kapot en langzaam aan het leeglopen. Peter heeft met een beetje grind en wat stenen eromheen een provisorisch nestje gemaakt en daar de twee hele eitjes op gelegd. Meer konden ze niet doen, het was afwachten hoe het verder zou gaan. Helaas is er niets uit dit broedsel voortgekomen. We zagen Leo en Lotte al snel niet meer op het "nestje" zitten. Jammer!

De daaropvolgende maanden hebben we Leo en Lotte met grote regelmaat in de gaten gehouden. Ze hadden het prima naar hun zin op Presikhaaf en bij ons ontstond het idee om een broedbak voor hen te maken. Als er weer eitjes zouden komen, wilden we niet dat die weer kapot zouden gaan. De bedoeling was de bak in de winterperiode

Foto: Rob van der Houwen

Slechtvalk in vlucht, Presikhaaf, juni 2014

te plaatsen. Halverwege de winter zagen we Leo steeds minder. We namen aan dat hij een plekje in de uiterwaarden of iets dergelijks gevonden had, waar het goed jagen was. Dat is geen ongewoon gedrag voor Slechtvalken.

Begin januari 2014 zijn Rob en Peter weer naar boven gegaan, deze keer om de maat op te nemen voor een broedbak. In verband met de straling van de antennes boven op het gebouw, is gekozen voor een plekje op de 17e verdieping voor de dichte muur.

Tom en Tyl

Half januari heeft Rob de bak gemaakt en op 24 januari hebben Rob en Peter hem geplaatst. Toen wij naderhand nog een tijdje bleven om te kijken hoe er op de bak gereageerd zou worden, waren we getuige van een flinke knokpartij tussen twee valken. We zagen daarna twee valken wegvliegen, waarvan wij dachten dat het Lotte en een andere dame waren. Ze leken beide ongedeerd ...

De tijd daarna zijn we regelmatig gaan kijken. Meestal troffen we Lotte thuis, vaak in de buurt van de bak, maar wel alleen. Tot op 28 februari, toen zat Lotte er plotseling met een ander mannetje. Het leek een vrij jong kereltje en ... hij had een oranje ring om zijn rechterpoot en een zilveren ring links. Een Nederlands mannetje dus! Ons angstige vermoeden was dus de waarheid; Leo heeft plaats moeten maken voor een nieuw mannetje. We hadden op dat moment een taak: de ring moest afgelezen worden. Met die Nederlandse oranje ringen is dat nog niet zo makkelijk, dus moesten we maar vaak gaan kijken en veel foto's maken. En dan maar hopen dat het mannetje een beetje mee wou werken. Op 2 maart gingen we

weer even langs. Op het moment dat we de valken zagen, was de soap compleet. Wat we absoluut niet (meer) verwacht hadden, was toch gebeurd. Ook Lotte had haar plaats af moeten staan. Er zat een prachtig, vrij jong en ongeringd dametje gezellig met het nieuwe kereltje op de flat. Wat zonde van "onze" valkjes, ze waren ook zo mooi. Wat er met het stel gebeurd is, zullen we waarschijnlijk nooit weten.

Uiteindelijk lukte het ons om op 10 maart het ringnummer van het mannetje af te lezen. Hij heeft ringnummer 1H en Peter vertelde dat hij hem in 2012 op de TenneToren zelf heeft geringd. Een echte Arnhemmer dus!

Net zoals de vorige valken kregen ook deze een naam van ons. Het mannetje noemden we Tom (The Other Man) en het vrouwtje Tyl (The Young Lady).

Tiny

Regelmatig zagen we Tom en Tyl op of bij de broedbak, die overigens vanaf beneden niet te zien was. Onze hoop op eitjes groeide dan ook met de dag. Tegelijk met het plaatsen van de bak hebben we een cameraatje erboven opgehangen. De beelden daarvan waren te zien op een oud televisietoestelletje op de 17e verdieping. Vanaf half maart ongeveer is Rob iedere vrijdag naar boven gegaan om naar de beelden van de camera te kijken. Op 28 maart zag hij een valk in de bak liggen, waarschijnlijk broedend. De volgende dag is hij weer gaan kijken en kon toen twee eitjes zien liggen. Op 1 april lagen er zelfs drie eitjes! De lange broedtijd (33 à 35 dagen) begon en Rob is iedere week even boven gaan kijken of alles goed was. Zijn inspanningen zijn beloond, want op 2 mei zag hij een piepklein kuiken in de bak. De

andere twee eitjes waren weg, we hebben geen idee wat daar mee gebeurd is. Het kuiken groeide voorspoedig op en op 23 mei werd het door Peter geringd. Het was een dametje en zij kreeg een nieuwe grijze ring met de code BAH (Peter, hoe verzin je het?) om haar rechterpootje en een zilveren VT-ring om haar linkerpootje. Ook zij kreeg een naam: Tiny.

Bescherming

Omdat er plotseling bekend werd gemaakt dat het gebouw verkocht was en er studentenwoningen in zouden komen, hebben we samen met Peter van Geneijgen en de Vogelwerkgroep Arnhem en omstreken besloten om de media op te zoeken. Er zal heel wat verbouwd moeten worden en dat zal zeker consequenties hebben voor Tom en Tyl. Zij moeten, als rode-lijstvogel, daarom beschermd worden. Omdat we daar alle hulp bij konden gebruiken die er was, hebben we deze weg gekozen.

Op het moment dat wij op 13 juni onderaan de flat een interview met Omroep Gelderland hadden, besloot Tiny voor het eerst te gaan vliegen.

De jonge dame is voorspoedig opgegroeid en staat inmiddels op eigen benen. Tom en Tyl zijn nog met grote regelmaat op de flat te zien. De toekomst voor Tom en Tyl ziet er gelukkig ook vrij goed uit. Peter van Geneijgen heeft in samenwerking met de Gemeente Arnhem en de ontwikkelaar van de verbouwing de afspraak dat er een nestkast voor de Slechtvalken geplaatst wordt én dat er tijdens de verbouwing rekening met de Slechtvalken gehouden wordt. We zijn blij dat onze inspanningen beloond zijn!

Rob en Liesbeth van der Houven

Naschrift redactie: Voor maart 2013 zijn 1-3 Slechtvalken gezien in 2013 en 2012 (www.waarneming.nl).

Foto: Rob van der Houven

Ringen van de jonge Slechtvalk op de toren van Presikhaaf, 23 mei 2014

Tiengemeten, excursie 24 en 25 mei 2014

De twaalf vogelaars van de vogelwerkgroep op deze weekend-excursie zijn Annemieke, Cor, Guus en Maria, Hans, Herma, Herman, Koos, Maarten, Machiel, Sietske en Wim.

Onderweg bezoeken we enkele voorgeselecteerde vogelgebiedjes voor o.a. Kleine Zilverreiger, Koekoek, Grasmus, Nachtegaal (die zich weer niet laten fotograferen), maar wel zien we orchideeën en fraai bloeiend Rondbladig wintergroen. Toevallig zien we een paartje Patrijzen bij een mesthoop; kaasje voor Koos' camera vanuit de auto.

Het eiland Tiengemeten ligt 20 km ten zuiden van Rotterdam in het Haringvliet en het is 8 x 1,5 km groot. Sinds 1997 is het van Natuurmonumenten. De naam Tiengemeten

komt van: tien gemetten ("gemet" is een oude oppervlaktemaat van ca. 0,5 hectare) en dat was het oppervlak van de oorspronkelijke zandplaat in het Haringvliet. Bij het veer in Nieuwendijk worden de auto's gratis geparkeerd. De pont vaart ieder uur, in 10 minuten over het "Vuile Gat". Dit is zo genoemd naar de gemene stromingen van in- en uitgaand water, vooral bij storm. Bij de haven op het eiland staat een enkel huis, een restaurant, een natuurinformatiecentrum/-winkeltje en het Rien Poortvlietmuseum.

De verharde weg gaat 2,5 km westwaarts naar de "Wildernis" en 1 km naar zuid tot de "Vliedberg", de vluchtplekken bij overstromingen. Vanaf de berg hebben wij vogelaars een prachtig uitzicht naar het oosten op

Foto: Koos Damsen

Rotganzen, inlagen Scherpenisse, 25 mei 2014

Zilverplevieren en Bonte Strandlopers, Tiengemeten, inlaag Scherpenissepolder, 25 mei 2014

een 3 km lange plas in het gebied “Weelde”. De Camping is goed beschut tegen wind en zon, in een pruimenboomgaard en de Herberg (met 6 tweepersoonskamers) liggen op de oostpunt van het eiland, 3,5 km van de haven. Het landschap bestaat vooral uit polder en dijk met sloten, drie forse ondiepe plassen, slielveldjes, rietkragen en rietland. Vooral vanaf de graspaden is het te voet leuk vogelen en we moeten opletten niet de tientallen 6 cm lange, harige rupsen (donker met oranje bies) mogelijk van beervlinders, te vertrappen. Een erg mooie binnenkomer is een groep van ca. 15 Zilverplevieren, deels in prachtkleed, en zomerse Bonte Strandlopers ervóór. Vanaf de Vliedberg een mooi overzicht met Grauwe en Brandganzen en Bergeenden, alle met veel jongen. Ook zien we Rotganzen, Knobbelzwanen, Lepelaars, Grote Zilverreiger, Zomer- en Wintertaling, Scholeksters, Kieviten, en Kluten. Heel verrassend is de Steltkluut, die er op zondag een maatje bij krijgt. De hoempende Roerdomp vliegt stilletjes in het mooie namiddaglicht op maar slechts enkelen zien hem. Ook Blauwe en Bruine Kiekendief passeren. Op de avondwandeling naar de vogelkijkhut:

Kauwen, Kraaien, Scholekster, Kievit, Kleine Karekiet en een paartje Middelste Zaagbek, ver weg op het Haringvliet. Een eenender Reebok (onvertakt gewei) en zijn geit (zonder gewei) trekken sprintjes over de dijk. Van uilen geen spoor.

Na een heldere frisse nacht met een van nabij hoorbaar zagende Grootste Zaagbek (Homo sapiens) worden we gewekt door de Tuinfluiter. We zijn om 6 uur present voor een prachtige zonnige en wind-arme zondagochtendwandeling naar noord en west.

En dan zien we onze vijf sterren-waarneming: Rietzangers. Gister voor de wind ín het riet schuilend, nu opklimmend naar de rietpluim en hun naam van zanger waarmakend met zang in al hún mogelijke variaties. We kijken ze tot diep in hun oranje kelen. Onze fotografen Koos en Hans sluipe voetje-voorvoetje steeds dichterbij voor hun ultieme shot. Kneuen, Putters en Vinken zien we en in het riet zijn Rietgorzen en Kleine Karekieten actief. Een gemelde Gekraagde Roodstaart (onwaarschijnlijk biotoop) wordt vanuit een ander standpunt als Blauwborst herkend. Om 10 uur wandelen we richting

“Wildernis”, de westpunt van het eiland. Wel 15 jubelende Veldleeuweriken tel ik onderweg. We zien nog Bruine Kiek en Buizerd en de “gewone” soorten als Kievit, Scholekster, Visdief, Zilver-, Kok- en Kleine Mantelmeeuw, Wulp, Grutto, Tureluur, Groenpootruiter, Strandplevier en tientallen Bontbekplevieren. Schitterend zijn de vier Kanoeten in hun wit-bruin-grijs zomerkleed. Blijf alert op “schaamsorten”: tijdens de lunch vliegt voor de derde maal de Roerdomp over en nu hebben allen hem gezien. In het westen grazen Schotse Hooglanders en Hollands zwartbont vee, ganzen en Bergeenden en bidt er een Torenavalk. In de polder volop jachtwild: Fazant, Haas en Konijn. Zijn hier nog geen jagers? De ongewone lentehitte (25 +Celsius) vermoeit, net als de zware camera en de telescoop. Genoeg gesjouwd; de westpunt,

voor de mogelijke Cetti's zanger laten we schieten. We gaan richting pont.

Veel mooie waarnemingen met een gezellig clubje vogelaars op een leuk eiland met fantastisch weer. Een aantal soorten die we niet zagen waren Zwartkopmeeuw, Waterral en IJsvogel. De volgende keer?

Herman Jansen
miekeman@hotmail.com

Foto: Koos Dansen

Excursiedeelnemers, Scherpenissepolder, 25 mei 2014

Ringterugmeldingen 17

In deze editie een breed pallet van maar liefst acht vogelsoorten. Twee schaarse gasten in ons werkgebied: een nog niet kleurrijke zuurstok en een vliegende deur. Ook een tweetal ganzen, een stork, doevestoater, jodelaar en een pikmeeuw, om maar een aantal etymologische namen te noemen. Ik dank Berend Voslamber, Maarten Hageman, Staatsbosbeheer, Marc de Bont en Dick van Dorp voor het doorgeven. De volgende keer weer zo'n gevulde Ringterugmeldingen? Jij kunt daarvoor zorgen door jouw meldingen naar mij te sturen.

Grauwe Gans GRL

De gans is op 15 juni 2011 geringd door Berend Voslamber in De Deelen als > 1 kj. Tussen mei en december 2012 is de vogel 4x afgelezen in Friesland. Op 20 juli 2013 kreeg Berend een verrassende terugmelding uit het zuidwesten van Noorwegen bij Orrevatnet van Arne Follstad. Bijna 2 maanden later werd de gans opgemerkt bij Westervoort, waar het dier tot eind december bleef. Groot was de verbazing toen er uit het noorden van Denemarken bij Karby Mors een waarneming binnenkwam van Erling Andersen op 24 augustus 2014. De Grauwe Ganzen in Friesland schijnen oorspronkelijk een Scandinavische herkomst te hebben en deze vogel met GRL lijkt dat te bevestigen.

Sneeuwgans Geel D44

In de vorige editie van deze rubriek hadden we deze vogel ook, gezien door Piet Schermerhorn bij Deventer in augustus 2014. Op 16 oktober werd deze Sneeuwgans opgemerkt in de uiterwaard bij Rheden

door Jan Schoppers. Tussen Deventer en Rheden verbleef de vogel een tijdje in de Rijnstrangen.

Chileense Flamingo Helgoland 275202 Rood ZV72

Deze vogel werd op 21 juli 2014 geringd, samen met 8 andere juvenielen in het Zwillbrocker Venn (D). Het gebied ligt net over de grens bij Groenlo. Sinds 1982 broeden hier 3 soorten flamingo's op een eiland in de kolonie Kokmeeuwen. In 22 succesvolle broedjaren kwamen tot en met 2014 zeker 133 flamingo's ter wereld, waarvan er ongeveer 97 uitvlogen. Sinds 1987 worden de flamingo's geringd en van een kleuring voorzien van verschillende types (www.flamingosin nederland.info). Deze vogel is voor het laatst afgelezen in het Zwillbrocker Venn op 1 oktober. Tussen 11 en 22 oktober verbleef de vogel in de Kleine Gelderse Waard, waar Maarten Hageman de kleuring aflas.

Ooievaar NLA...7879

Op 15 juni 2007 is de vogel geringd als juveniel door Dick Jonkers in Vreeland Loenen. Een ring van een Ooievaar is met enig geduld en een telescoop af te lezen. Maarten Hageman deed dat op 10 oktober 2014 aan de Zesroedenstraat in het Duivensche Broek. De vogel was toen ruim 7 jaar oud.

Zeearend AY48

Dit jonge wijfje is in het vogelasiel van Zundert (NB) geringd. De Zeearend was daar opgenomen met waarschijnlijk

vergiftigingsverschijnselen. Nadat de vogel was opgeknapt, heeft ze de vrijheid weer teruggekregen op 17 oktober 2013 in de Noordwaard in de Biesbosch. Het lijkt het meest waarschijnlijk dat het gaat om een jong dat groot geworden is op het nest in de Biesbosch (2013). Voordat de vogel de vrijheid kreeg, werden haar poten ook voorzien van een metalen oranje kleurring en een zwarte met de inscriptie AY48. Toen medewerkers van de vogelopvang in Zundert de mand openklapten, koos de herstelde Zeearend meteen het luchtruim. Dit wijfje bleek eveneens te beschikken over een behoorlijke dosis reislust. Op 8 januari 2014 werd zij gesignaleerd en gefotografeerd in het Lauwersmeergebied. Op 6 mei 2014 verbleef zij op Texel (polder het Noorden) en op 11 augustus 2014 dook zij op in de regio Gelderse Poort (Ooijpolder). Het dragen van kleurringen is moeilijk af te lezen, laat staan de code, maar uiteindelijk lukte het fotograaf Frans Killewald in augustus om een goede foto te maken (<http://rivierengebied.wordpress.com/2014/08/21/het-verhaal-van-de-jonge-zeearend-in-gelderse-poort/>). Waarschijnlijk dezelfde vogel, gezien de leeftijd, is in de maanden erna ook gezien, onder meer in de Rijnstrangen, Bijland, boven Pannerden en bij Trektelpost Eltenberg.

Slechtvalk MA

Op de Trektelpost Eltenberg is het afgelopen najaar bijna dagelijks een adulte man Slechtvalk gezien. Op 18 oktober kon de code op de lichte kleurring worden afgelezen door Marc de Bont toen de vogel op een telefoonpaal zat. De valk is samen met 2 zussen op 20 mei 2010 geringd bij het Kraftwerk Frimmersdorf door Dr. Peter Wegner. De energiecentrale met rondom

Foto: Marc de Bont

Slechtvalk, adulte man, ring MA links, Eltenberg, 18 oktober 2014

grootschalige bruinkoolwinning ligt onder Mönchengladbach en de afstand tot de telpost is 93 km. Voor een mannetje is dat een grote dispersieafstand. In de afgelopen 5 jaar was dat in Nederland 47 km voor mannetjes en 112 km voor vrouwtjes (Van Geneijgen 2014).

Wulp Oranje vlag/ring, Geel/Blauw

Op 21 mei 2011 zag Dick van Dorp deze Wulp in de Velperwaarden in een groep van 13 Wulpen. De vogel was opgesierd met om de linkerpoot een oranje vlag en metalen ring en rechts twee kleurringen geel en blauw. De vogel is als na 2 kJ geringd op 13 juli 2007 bij de Moeze, een baai aan de westkust bij Bourcefranc. De afstand tot Velp is 855 km. Het onderzoeksproject is gestart door Julien Gonin en Philippe Delaporte en wordt nu gerund door Vincent Lelong. Vanaf 2001 heeft men 361 Wulpen geringd

met 3695 terugmeldingen. Daarvan zijn er slechts 18 gedaan buiten Frankrijk namelijk uit Nederland, Duitsland, Denemarken, Zweden, Finland en Rusland. De vogel van Dick is 32x teruggemeld en was de enige buiten Frankrijk. Verder alle waarnemingen bijna jaarlijks in de Moeze tussen 13 juli en 1 april. De meest recente waarneming was op 29 augustus 2014 in de Moeze en de vogel was toen ouder dan 10 jaar. De gebieden aan de Franse westkust zijn een belangrijk overwinteringsgebied. Echter, er wordt in het gebied en de rest van Frankrijk intensief gejaagd, jaarlijks worden 17.000 Wulpen & Regenwulpen geschoten. Een moratorium op de jacht heeft het gemiddeld aantal Wulpen per winter, vooral aan de westkust, doen toenemen van 19.400 naar 37.300 ex!

Kokmeeuw Wit TT9E

Maarten Hageman kon deze vogel op 9 november 2014 bij Arnhem aflezen. De Kokmeeuw bleek als juveniel geringd op

8 juni 2013 in het oosten van Polen door Łukasz Matyjasiak. De kolonie ligt in een plassengebied bij een industrieel complex vlakbij een dorpje ten zuiden van Warschau. Tussen de ring- en afleesplek is een afstand van 1036 km.

Jan Schoppers
Jan.schoppers@sovon.nl

Literatuur

Van Geneijgen P. 2014. Herkomst en populatiedynamiek van broedende Slechtvalken Falco peregrines in Nederland: de eerste 24 jaar van een populatie in opbouw. De Takkeling 22: 148-162.

Foto: Jeroen Gosse

Arjen en Koos tegelijk in Falsterbo

Eind september waren Arjen Poelmans en Koos Dansen toevallig tegelijk in Falsterbo, dat vermaard is door de massale vogeltrek in nazomer en herfst. Zij gingen er los van elkaar naartoe, wisten wel van elkaars reis, maar kwamen elkaar niet tegen. Weer thuis praatten zij wel wat na. Hier een impressie daarvan. Koos was er van 20 tot 27 sept in een groep van negen natuurliefhebbers, die elkaar kennen van een vogelreis in Polen. Arjen verbleef er van 26 tot 29 sept in een groepje van vier trektellers, waaronder nog een lid van de VWG Arnhem, Abel Gyimesi. Falsterbo ligt op de uiterste zuidwestpunt van Zweden en de provincie Skåne, van waaruit trekvogels de koude noordelijke winter ontvluchten. Het ligt hemelsbreed 600 km van Arnhem; met de auto is het 785 km als je voor de veerpont Puttgården-Rødby kiest en 920 km als je de Storebælttolbrug neemt.

De punt en de hei

Bijna alle vogelaars beginnen de dag op Nabben, de Punt, aan de zuidrand van de

Foto: Arjen Poelmans

Kleine Vliegenvanger, eerstejaars, Falsterbo, 28 september 2014

met lage duintjes en struiken omzoomde Flommen's Golf Club. Van daaruit kijk je uit op duinmeertjes en muien met watervogels en steltlopers met daarachter de zee. Een matige zuidwestenwind, dus wat tegenwind, biedt de beste kansen om veel vogels van dichtbij te zien. Anders dan bij zuidwesterstorm wagen ze dan, laag en dicht op elkaar vliegend, meestal wel de oversteek. Per soort kunnen de dagaantallen sterk variëren. Je kunt dit van dag tot dag nagaan op www.falsterbofagelstation.se, Engelse versie, Migration counts. Zo piekten op 23 sept bij voorbeeld Kraanvogels (1.910 exemplaren) en Rode Wouwen (714), op 28 sept Kneutjes (23.250) en Vinken/Kepen (188.900) en op 29 sept Sperwers (668), Boerenzwaluwen (1.220) en Pimpelmezen (3.530). Bij zonnig weer gaan veel vogelaars later op de dag naar de heide ten oosten van Falsterbo. Daar thermieken graag roofvogels tot grote hoogte om zich daarna energiezuinig zuidwestwaarts te laten glijden. De groep van Arjen spotte hier de eerste middag een adulte Zeearend en een Roodkeelpieper, de volgende dagen op de punt veel Vinken, dertig Grote Gele Kwikstaarten, een Klapekster, over zee Middelste Zaagbekken, Zwarte en Grote Zee-eenden, Zilverplevieren en Rosse Grutto's en in het dorpsgroen een Kleine Vliegenvanger en een Taigaboomkruiper. De groep van Koos zag onder meer een Schreeuwarend, Strandplevier, Sneeuwgorst en IJsgorst.

Het binnenland van Skåne

Ook in het heuvelachtige binnenland van Skåne zijn tal van hotspots voor vogelaars.

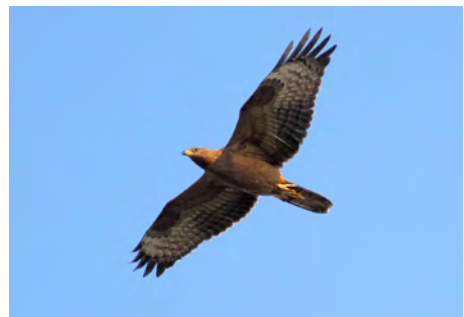
Fyledalen Skane, 25 september 2014

Een uitnodigend overzicht met kaartjes vinden wij in 'A Guide to Birdwatching in Skåne', een uitgave van de Skånes Ornitologiska Förening (www.skof.se). Beide groepen bezochten het gebied bij Börringesjön en Havgårdssjön waar we vijf Zeearenden tegelijk zagen ronddraaien en twee dagen later bij elkaar een Steenarend, twee Raven en acht Rode Wouwen. Richting Anderslöv ontdekten wij een nieuw ven met veel Dodaarzen en een complete familie Roodhalsfuten. De groep van Koos bezocht nog het Dalby Söderskog, een eeuwenoud loofbos met drie soorten spechten, Appelvinken en in aangrenzend natuurgrasland distelzaden etende Geelgorzen en Matkoppen. Wat oostelijker genoten we bij Krankesjön en Vombsjön van vissende Zee- en Visarenden, twee IJsvogels en overtrekkende groepen Kraanvogels. Prachtig vonden we ten slotte Fyledalen, zo'n 70 km ten oostnoordoosten van Falsterbo, een oud landgoed waar vanuit de bosrand de Groene en Zwarte Specht riepen en opnieuw Rode Wouwen en een Steenarend rondcirkelden en groepen Kraanvogels

trompetterend overvlogen.

Arjen en Koos kijken allebei enthousiast terug op hun afzonderlijke trip naar Falsterbo, ook door de manier waarop zij het gezellig en betaalbaar wisten te maken door met een groep te gaan. Het hoeft zeker niet elk jaar, maar af en toe, bijvoorbeeld zo om de vijf jaar is wel heel aantrekkelijk.

Koos Dansen, j.dansen@chello.nl
Arjen Poelmans

Wespendief, eerstejaars juveniel, Flasterbo, 26 september 2014

KIJKTIPS

De jaarwisseling nadert. Menig vogelaar zal ongetwijfeld even terugblikken op wat het jaar 2014 heeft gebracht. Hoe zat het bijvoorbeeld met de fenologie? Welke soorten kwamen dit jaar vroeger of juist later aan vanuit hun overwinteringsgebieden? Het blijft elk jaar weer leuk (en goed) om daar even op terug te kijken. Dat geldt natuurlijk ook voor de ervaringen die men heeft gehad m.b.t. het voorkomen van bepaalde vogels. Zijn er soorten die, al dan niet gevoelsmatig, meer of minder zijn gezien dan voorgaande jaren? En niet te vergeten uiteraard: er wordt even teruggedacht aan de zeldzaamheden die het werkgebied van de VWG hebben aangedaan. Wat dat laatste betreft kan alvast geconcludeerd worden dat 2014 een uitzonderlijk goed jaar is geweest met soorten als Bruine Klauwier (niet alleen regionaal maar ook landelijk gezien een van de hoogtepunten van het jaar), Geelsnavelduiker, Vaal Stormvogeltje, Amerikaanse Wintertaling en Middelste Jager.

Terugblikken is leuk, vooruitblikken is dat ook. Met dat verschil natuurlijk dat men niet kan voorzien wat 2015 gaat brengen. Toch wil ik ingaan op wat we de komende maanden in ons werkgebied redelijkerwijs kunnen verwachten en tegenkomen. Ik beperk me hierbij tot de maanden januari, februari en maart.

In november en december is een aanzienlijk deel van echte wintergasten zoals Brilduiker, Nonnetje, Grote Zaagbek en Pijlstaart al gearriveerd. De aantallen van deze soorten zullen met name in januari nog wel wat omhoog gaan. In de vorige Vlerk stond al

dat de beste trefkans voor deze watervogels ligt bij de grotere waterpartijen en langs de rivieren.

Januari en februari zijn de maanden bij uitstek om Wilde en Kleine Zwanen te kunnen bewonderen. Beide zwanen, die binnen het werkgebied helaas steeds schaarser lijken te worden, kunnen evenals bovengenoemde soorten aangetroffen worden op plassen en bij rivieren, maar ook binnendijks. Het is de moeite waard om in de wintermaanden grote groepen Knobbelswanen die zich ophouden op graslanden te bekijken, want de kans dat er Wilde of Kleine Zwanen tussen zitten is zeker aanwezig. Ook kan het lonen om tijdens een wandeling naar de lucht te kijken en vooral ook goed te luisteren, want het geluid dat Wilde en Kleine Zwanen maken (een soort van melancholisch getoeter) is bijzonder fraai. Wanneer je er mee bekend bent geraakt, vergeet je het nooit meer.

Duizenden, nee, tienduizenden ganzen of nog meer, zijn in deze periode aanwezig binnen het werkgebied van de VWG-Arnhem. Vrijwel overal kunnen grote groepen Kolganzen worden aangetroffen. Bij het water maar zeker ook op landbouwgronden. Leuk is het om deze groepen met een telescoop af te speuren, want wie weet zit er wel een Kolgans tussen met een gecodeerde halsband om. Indien men deze afleest en de waarneming doorgeeft aan de site www.geese.org, dan is te achterhalen waar de desbetreffende vogel in de loop der jaren overal is gezien. Soms alleen in Nederland of Duitsland, maar regelmatig ook in Polen

Nonnetje, man

en Rusland. Indien men geluk heeft kan er tussen een grote groep Kolganzen ook zomaar een Roodhalsgans zitten: een zeldzame gans die de laatste jaren echter wat meer gezien lijkt te worden.

De maanden januari en februari lenen zich ook uitstekend om grote aantallen pleisterende Buizerds te zien. Deze soort is tegenwoordig vrijwel overal aanwezig, maar binnen het werkgebied van de VWG zijn de dichtheden dan bijzonder groot in het landbouwgebied tussen Zevenaar en Duiven (het Duivense broek) en de omgeving van Azewijn. Met geduld, maar vooral ook geluk, kan men tussen al deze vogels zo nu en dan ook de erg schaarse Ruigpootbuizerd aantreffen. Deze soort is echter absoluut geen zekerheidje te noemen. Het gebeurt regelmatig dat hele lichte Buizerds per vergissing voor een Ruigpootbuizerd worden aangezien. Maar Ruigpootbuizerd of niet: om binnen enkele kilometers tientallen (of soms nog meer) gewone Buizerds te zien blijft een grandioze ervaring. Door de algemeenheid van de soort zou men bijna gaan vergeten hoe mooi Buizerds daadwerkelijk zijn.

Velduil is een soort die natuurlijk elke

vogelaar graag wil zien. Net als de Ruigpootbuizerd is deze fraaie uil een zeer schaarse verschijning binnen het werkgebied en een soort waar vogelaars jaarlijsters regioliijsters graag op afgaan wanneer deze gemeld wordt. Soms met succes maar vaak ook niet. De beste kans om de soort te zien is op heidevelden en open landbouwgebieden. Bijzonder was een Velduil die zich jaren geleden ophield tussen een flinke groep Ransuilen midden in Gendingen (net buiten het werkgebied). Dat de soort ook toen al een gewenste soort was voor mensen, bleek mede uit het feit dat ondergetekende een aantal personen tegenkwam die speciaal vanuit Rotterdam naar de Achterhoek waren afgereisd.

In de wintermaanden is het doorgaans erg rustig in de rietlanden van de Rijnstrangen tussen pakweg Aerdten en Pannerden. De meeste zangers die gebonden zijn aan riet zijn immers allang vertrokken naar warmere oorden. Toch hoeft een wandeling door de Rijnstrangen in januari–februari absoluut niet te vervelen. Het is een fraai gebied waar men heerlijk tot rust kan komen. Wanneer er echter een Roerdomp vanuit het riet opvliegt, is het met de rust in veel gevallen

snel afgelopen. Zelf word ik in ieder geval elke keer weer enthousiast wanneer deze geheimzinnige vogel zich laat zien. Het blijven toevalstreffers, maar de kans om deze reigerachtige waar te nemen in deze periode is zeker aanwezig. De beste kansen maakt men bij het Berghoofdse Veer nabij Pannerden, de Jezuïetenwaai bij Groessen en de rietlanden langs de Rosandse Polder bij Oud-Zevenaar. Ook Waterrallen kan men daar aantreffen. Dat wil zeggen: horen roepen want deze soort laat zich, meer nog dan de Roerdomp, zelden zien.

Doorgaans in maart, maar soms ook al in februari kunnen de eerste groepjes Grutto's alweer gezien worden. Helaas gaat het niet goed met deze fraaie steltloper. Als pleisteraar en doortrekker wordt de Grutto nog vrij veel gezien in het werkgebied, als broedvogel is de soort al jarenlang bezig met een vrije val. Wanneer de Grutto arriveert, is

de grootste trefkans bij plas-drasgebieden zoals het Hondsbroekse Pleij bij Westervoort, de Velperwaarden, Bergerden nabij Huissen en de zandwinplassen bij Azewijn. Veelal zijn de vogels enige tijd aanwezig om aan te sterken, maar slechts enkele Grutto's zullen een poging tot broeden gaan doen. Een locatie met mogelijk potentieel voor de Grutto is het Laag-Soerense Broek waar een nieuw natuurgebied in ontwikkeling is.

Tot besluit de Appelvink. Dit schitterende vogeltje is en blijft een genot om te zien. Helaas gebeurt dit niet zo gek vaak. Niet zozeer omdat ie zeldzaam is, maar Appelvinken zijn erg schuw en lastig te ontdekken in de boomkruinen waar de soort zich vaak ophoudt. In de wintermaanden echter, wanneer het meeste blad van de bomen is gevallen, neemt de kans op het zien van Appelvinken toe. Mooie groepjes van enkele tientallen exemplaren zijn de laatste jaren gezien in parken, kleinschalige bossen en bij recreatieplassen. Voorbeelden daarvan zijn het Carolinapark in Dieren, de Plantage nabij het kasteel van 's Heerenberg, De Bijvanck bij Babberich en het Stroombroek bij Braamt.

Arjan Hell

Literatuur

Vogelwerkgroep Arnhem e.o. 2013. Van IJsdijker tot IJsgors, Arnhem.

Foto: Jeroen Gose

Roodhalsgans

Van de ledenadministratie

Nieuwe leden

- Anne Ausems, Mondriaanstraat 18, 9718 MH GRONINGEN, 06-47930217, anne.ausems@gmail.com
- Marion Gerritsen-Kalkman, Christinastraat 17, 6862 GJ OOSTERBEEK, 026-3337886, marion-gerritsen@planet.nl
- Danielle Heinen, Orkaden 1, 3524 EE UTRECHT, danielle.heinen@online.nl
- Erik Hemelt, Van der Helststraat 9, 6717 VR EDE, 06-40321634, efhemelt@hotmail.com
- Albert Kuperus, Dillegaard 228, 6417 HM HEERLEN, 06-55927226, alikup28@xs4all.nl
- Claudia Kuperus, Van de Loostraat 14, 6901 BP ZEVENAAR, 06-22822651, claukupe@hotmail.com
- Wilma Lap, Van der Helststraat 9, 6717 VR EDE, 06-40738586, wilma.lap@versatel.nl
- Alco van der Marel, Sophiastreet 19 C, 6882 NH VELP, 06-19955309, alcovdmarel@gmail.com
- Rinus van der Molen, Parallelweg 34, 6866

CD HEELSUM, 0317-318689 of 06-15017990, rinusvdmolen@planet.nl

- Michiel Strik, Kerkallee 37, 6882 AM VELP, michielstrik@gmail.com

Adreswijzigingen

- André van der Aa, Uitmeentsestraat 3, 6987 CX GIESBEEK, 0316-528102, a.vanderaa@liemerscollege.nl
- Wim Knol, telnr. 06-21566276 of 0313-630155
- Edwin Witter, telnr. 0316-750632
- Eric Zuijdwijk, Kanselierscamp 15, 6905 CH ZEVENAAR, 0316-843173 of 06-53630445, eric.zuijdwijk@online.nl

Emailwijzigingen

- Arjan Hell, arjanhell9@gmail.com
- Jan Hermsen, jebeg@gmail.com

Beëindiging lidmaatschap

- Thea Baksteen
- Renske van den Berg
- Adriana Doorduyn
- Betty Hendriksen
- Henk Krajenbrink
- Eelke Kroes
- Anne Melse
- Sandra Middelbeek
- Dick Schuurin
- Betty Witter-Meyer

Leden- en donateurs aantal per 28 november 2014 (na verwerken opzeggingen)

Leden: 275

Henk Tamerius

Foto Jeroen Gösse

Appelvink, Beekhuizen, maart 2014

Activiteitenprogramma winter 2014 en voorjaar 2015

Zaterdag 10 januari

Sovon slaaplaatsstelling ganzen en zwanen.

Zie www.sovon.nl.

Zondag 11 januari

Excursie Biesbosch, Noordwaard en polder Maltha.

Enkele jaren geleden is gestart met de aanleg van grote oppervlakten nieuwe natuur en het gaat nog even door. De invloed van de rivier is weer meer voelbaar in het gebied door de geulen en moddervlaktes. Deze nieuwe (ondiepe) waterrijke gebieden hebben een grote aantrekkingskracht op watervogels en zijn op veel plaatsen goed te bekijken. Vervoer per auto/te voet, autokosten worden hoofdelijk omgeslagen. Goede wandelschoenen aanbevolen. Vertrek 7u00 bij Sonsbeekingang Trianon/Chinees restaurant Zypendaalseweg (Arnhem). Rond 19u00 terug.

Opgeven via www.vogelwerkgroeparnhem.nl.

Dinsdag 13 januari

Lezing door Jelle Harder over IJsvogels.

Jelle is al decennia bezig met de bescherming van IJsvogels, heeft een instructiefilm over het maken van ijsvogelwanden en hield al 100 lezingen over dit onderwerp. Overal waar hij geweest is, neemt de ijsvogelstand toe. Dit wordt een boeiende avond met prachtige beelden en natuurlijk het laatste nieuws over IJsvogels. In samenwerking met Laarx. Zaal open vanaf 19:30 uur op Larenstein te Velp.

Zie www.vogelwerkgroeparnhem.nl.

Zaterdag 17 januari

Sovon watervogel- en midwintertelling.

Zie www.sovon.nl.

Zaterdag 17 en zondag 18 januari

Vogelbescherming Tuinvogeltelling.

De Nationale Tuinvogeltelling is het grootste natuuronderzoek van Nederland. Zet ook je tuinvogels op de kaart. Meedoen is leuk én gemakkelijk: iedereen kan tuinvogels tellen in 3 stappen.

De spelregels staan op www.tuinvogeltelling.nl.

Zaterdag 20 en zondag 21 januari 2015

Landelijke Klapekstertelling, ook in

ons werkgebied! Na onze eigen telling in november 2014 en de landelijke telling in december 2014, nu de tweede landelijke telling. Kijk op www.vwgarnhem.waarneming.nl/claim_gebieden voor een overzicht van de telgebieden in ons werkgebied en op www.waarneming.nl voor de telgebieden in heel Nederland en de werkwijze bij de telling.

Zaterdag 7 februari

Wandeling door Meinerswijk. Voor velen een welbekend gebied, maar misschien niet in dit jaargetijde. Laat je verrassen door de wintervogels in Meinerswijk. De weersomstandigheden en eventueel hoogwater bepalen de soorten die we gaan waarnemen. Vervoer te voet, goede wandelschoenen of laarzen aanbevolen. Vertrek 8u30 bij café de Praets (Arnhem-Zuid bij Mandelabrug), rond 12u00 terug.

Opgeven via www.vogelwerkgroeparnhem.nl.

Zaterdag 7 februari

Sovon slaaplaatsstelling Wulp.

Zie www.sovon.nl.

Dinsdag 17 februari

Lezing door Roy de Haas over zijn

vogelavonturen. Roy is een begenadigd fotograaf én verteller en zal ons fantastische beelden laten zien, doorspekt met Roy-humor. Wordt in samenwerking met Laarx gehouden. Zaal open vanaf 19u30, Larenstein te Velp.

Zie www.vogelwerkgroeparnhem.nl.

Zaterdag 21 februari

Sovon slaaplaatsstelling Grote Zilverreiger en Aalscholver.

Zie www.sovon.nl.

Zaterdag 21 februari

Excursie Brouwersdam en Prunjepolder.

De Zuid-Hollandse en Zeeuwse eilanden bieden altijd weer een grote verscheidenheid aan soorten en aantallen vogels. In de winter zitten grote wateren als Grevelingen en Noordzee en de binnendijkse plas-drasnatuurterreinen vol duikers, futen, steltlopers, ganzen, eenden en zeevogels en misschien ook wel zeehonden. Vervoer per auto/te voet, autokosten worden hoofdelijk omgeslagen. Goede wandelschoenen aanbevolen. Vertrek 6u30 bij Sonsbeekingang Trianon/Chinees restaurant Zypendaalseweg (Arnhem). Rond 20u30 terug.

Opgeven via www.vogelwerkgroeparnhem.nl.

Donderdag 26 februari

Jaarlijkse Algemene Ledenvergadering om 19u30 in Stadsboerderij Presikhaaf. Na afloop zal Matthias Koster weer een jaaroverzicht presenteren van de bijzondere vogelsoorten die ons werkgebied bezocht hebben.

Stadsboerderij Presikhaaf te Arnhem
Aanvan 19.45uur. Zaal open 19.30uur.
Onderwerpen: jaarresultaten 2014, plannen 2015, meerjarenbegroting.

Aansluitend om 21 uur Vogeloverzicht 2014

Zie www.vogelwerkgroeparnhem.nl.

Dinsdag 3 maart

Thema-avond over de bescherming van vogels en hun gebieden.

Op deze avond gaan we het hebben over de stand van zaken van het doortrekken van de A15 door het Rijnstrangengebied, windmolens bij de Kleefse Waard en bejaging van ganzen. Verschillende mensen geven een toelichting op deze (potentiele) bedreiging van de vogelstand. Zo zal Hans Grotenhuis van Vogelwerkgroep Zutphen het over de ganzenproblematiek hebben. Vogelwerkgroep Zutphen heeft zich goed in deze problematiek verdiept. De avond is ook bedoeld om te discussiëren en helder te krijgen hoe wij als vogelwerkgroep hiermee om kunnen gaan. Aanvang 20u00, Stadsboerderij Presikhaaf.

Zaterdag 14 maart

Sovon watervogeltelling. Zie www.sovon.nl.

Zaterdag 14 maart

Sovon slaaplaatsstelling Scholekster, Kemphaan en Grutto. Zie www.sovon.nl.

Zondag 15 maart

Excursie Oostvaardersplassen

De Oostvaardersplassen staan bekend om hun vogelrijkdom. Er zijn talrijke roofvogels, ganzen, bijzondere soorten eenden, steltlopers en rietbewoners. Zilverplevieren, Goudplevieren, Spreeuwen, Kieviten en allerlei soorten steltlopers doen het gebied aan op hun jaarlijks trek tussen broed- en

overwinteringsgebied. Ook overwinteren er elk jaar vele duizenden Brandganzen en Kolganzen. Vanaf diverse punten lopen we door het gebied, naar een aantal kijkhutten en uitkijkpunten. Wie weet spotten we de Zeearend! Vervoer per auto/te voet, autokosten worden hoofdelijk omgeslagen. Goede wandelschoenen aanbevolen. Vertrek 6u30 bij Sonsbeekingang Trianon/Chinees restaurant Zypendaalseweg (Arnhem). Rond 18u30 terug. Opgeven via www.vogelwerkgroeparnhem.nl.

Woensdagavondexcursies

Biljoen en omgeving (1, 8, 15, 29 april en 6, 13, 20 en 27 mei). Zin in een avondje vogels kijken en luisteren? Zorg dat je op 'n woensdagavond om 19u30 bij het vertrekpunt bent. Er is altijd een excursieleider die je meeneemt naar een van zijn of haar favoriete vogelplekken in de directe omgeving. Bij uitstek geschikt voor beginnende vogelaars of stresskippen die de werkdag willen vergeten. Vervoer per fiets. Vertrek 19u30 bij ingang Biljoen, T-splitsing Van Spaenallee-Gasthuislaan in Velp. Tot ongeveer 2 uur na zonsondergang. Opgeven niet nodig, maar check de avond van tevoren of de excursie doorgaat.

Woensdag 22 april

Jeugdexcursie (11-16 jaar) in de omgeving van Landgoed Biljoen. Speciaal voor jonge geïnteresseerde vogelaars. Stuur je kinderen hierheen! We beginnen om 19u30 bij de ingang van Biljoen, T-splitsing Van Spaenallee-Gasthuisstraat in Velp. Te voet. Opgave via www.vogelwerkgroeparnhem.nl.

Zondag 26 april

Excursie landgoed De Hamert. Tussen Wellerlooi en Arcen ligt Landgoed de

Hamert, ruim 1000 ha groot. Dit gebied, tussen de Maas en de Duitse grens, omvat een breed scala aan landschapstypen: Maasweiden, droge loof- en naaldbossen, heidevelden, vennen, hoogveen, akkers en het snelstromende Geldernsch-Nierskanaal met zijn beekbegeleidende vochtige bos. Het landgoed is deel van Nationaal Park De Maasduinen. Het Heerenven aan de oostzijde is interessant vanwege de vogelrijkdom. Het hele jaar door, maar vooral in het voor- en najaar, komen hier tal van (zeldzame) trek- en waadvogels. Vaak zijn deze te vinden op de oevers van de vennen. In het gebied liggen verschillende vogelhutten en uitkijkpunten. De excursie is een combinatie van een wandeling in de Hamert (12km) en bezoek per auto aan uitkijkpunten. Vervoer per auto/te voet, autokosten worden hoofdelijk omgeslagen. Goede wandelschoenen aanbevolen. Vertrek 6u30 bij Sonsbeekingang Trianon/Chinees restaurant Zypendaalseweg (Arnhem). Rond 17u terug. Opgeven via www.vogelwerkgroeparnhem.nl.

Zaterdag 9 mei

Excursie vroege vogels in het Leusveld. Landgoed Het Leusveld, bij Hall, ligt in de landgoederenzone op de grens van de uiterwaarden en de Veluwezoom. Het is daardoor een gebied vol afwisseling en dat is goed voor een rijke broedvogelbevolking. Dick Radstake leidt ons rond in het gebied waar hij sinds 1990 broedvogels inventariseert. Vervoer per auto/te voet. Goede wandelschoenen en warme kleren aanbevolen. Vertrek 5u30 bij Sonsbeekingang Trianon/Chinees restaurant Zypendaalseweg (Arnhem); voor deelnemers uit omgeving Dieren op een nader te bepalen plaats en tijd in Dieren. Rond 10u terug. Opgeven via www.vogelwerkgroeparnhem.nl.

Contactpersonen

Broedvogeltellingen Veluwezoom

Broedvogeltellingen Gelderse Poort

Trekellingen

Watervogeltellingen

Slaaplaattellingen

Voorjaarsfenologie

Gierzwaluwen

IJsvogel

Excursies

Waarnemingenarchief

Vogel- en Natuurbescherming

Stadsvogeladviseur Arnhem-noord

Stadsvogeladviseur Arnhem-centrum

Stadsvogeladviseur Arnhem-zuid

Cor de Vaan, 026 44 28 329, wielewaaal.cdv@gmail.com

Frank Majoor, 026 84 82 415 (06 49 39 05 10), f.majoor5@upcmail.nl

Jan Schoppers, 026 49 55 556, jan.schoppers@sovon.nl

Greta van Hoorn, 026 35 11 805, g.van.hoorn@hccnet.nl

Jan Schoppers, 026 49 55 556, jan.schoppers@sovon.nl

Jos Pilzecker, 0575 56 10 42, jospilzecker@hetnet.nl

Theo Verhoeven, 026 31 14 227, t.verhoeven9@chello.nl

Roy Verhoef, 026 36 15 547, roy.verhoef@live.nl

excursies@vogelwerkgroeparnhem.nl

Arjen Poelmans, 06 29 12 32 68, arjen.maureen@online.nl

Ad interim: Erik Lam. (**Coördinator gezocht. Aanmelden via de secretaris, secretaris@vogelwerkgroeparnhem.nl**)

Anne Voorbergen, 06 42 15 78 12,

stadsvogeladviseurarnhem@hotmail.com

Thea van Vulpen, tvulpen@xs4all.nl

Ronald Schrijber, 06 12 38 07 28, ronels@xs4all

De redactie draagt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud van de artikelen en behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren of in te korten c.q. veranderingen aan te brengen. Overname van artikelen of gegevens uit artikelen is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur van de vogelwerkgroep (voorzitter@vogelwerkgroeparnhem.nl) die daarover afspraken maakt met de auteur/onderzoekers. Het kan voorkomen dat er kosten in rekening worden gebracht.

Richtlijnen bij het schrijven van bijdragen voor Vlerk

Alleen platte tekst, dus zonder enige opmaak: geen tabs, en/of verschillende lettertypes. Foto's, grafieken e.d. **niet** in de tekst verwerken, maar **als los bestand** aanleveren. Langere artikelen bij voorkeur in hoofdstukken verdelen in verband met de leesbaarheid. Getallen tot en met veertien voluit schrijven (acht, veertien enz.), getallen vanaf 15 in cijfers (19, 83, enz.). Dit geldt niet voor dagen van de maand, die schrijf je met een cijfer: dus 7 mei en 31 oktober 20120. Vogelnamen schrijven met hoofdletters zoals Grote Bonte Specht, Zwarte Specht, Grote Gele Kwikstaart etc.

Aanleveren tabellen, figuren, enz.

Geef in platte tekst met een korte tekst en nummer aan waar een bepaald figuur moet komen. Voorzie elk figuur van een nummer (tabel 1, 2 enz.; figuur 1, 2 enz.) en korte kop. Elk figuur moet voorzien zijn van een korte duidelijke verklarende tekst en/of een legenda, zodat de lezer weet waarover het figuur gaat. **Tabellen in een niet opgemaakte Excel-file aanleveren.** Dus geen randen, geen samengevoegde cellen, geen tekstopmaak etc.

Aanleveren van digitale foto's

Foto's bij artikelen digitaal aanleveren **in origineel formaat in jpeg**. Vermeld in de bestandsnaam de datum, wat er te zien is, locatie en naam fotograaf.

Hulp bij het schrijven

Een uitgebreidere richtlijn voor het schrijven is op te vragen bij de redactie. Indien gewenst kan de redactie ook helpen bij het verzamelen van informatie, of uw concept eens lezen.

Jaargang 31 nummer 4 December 2014

145	Van de voorzitter	<i>Raymond Schuurkes</i>
146	Van de redactie	<i>Jan Schoppers</i>
147	Bestuursmededelingen	<i>Raymond Schuurkes</i>
148	Big Year 2013 - de ontknopng	<i>Robert Keizer</i>
157	Een mooie Gelderse Vogelaarsdag	<i>Jan Schoppers</i>
159	Amelandexcursie, 19, 20 en 21 september	<i>Ineke Wesseling</i>
161	Hét Jaar van de Spreeuwen in de Buurtschap Imbosch?	<i>Anneke Louwe Kooijmans-Bouhuijs</i>
165	Boven 't gat, boven 't gat!	<i>Jeroen Gosse</i>
168	European Birdwatch Day 2014	<i>Maarten Bosman</i>
172	Bokken en Snippen	<i>Jaap Koning</i>
174	Natuurbescherming in de praktijk	<i>Erik Lam</i>
176	Beleef de vogels bij opkomende zon op het Leusveld	<i>Greta van Hoorn</i>
179	De Slechtvalken van Presikhaaf	<i>Rob en Liesbeth van der Houven</i>
182	Tiengemeten, excursie 24 en 25 mei 2014	<i>Herman Jansen</i>
185	Ringterugmeldingen 17	<i>Jan Schoppers</i>
188	Arjen en Koos tegelijk in Falsterbo	<i>Koos Dansen</i>
190	Kijktips	<i>Arjan Hell</i>
193	Van de ledenadministratie	<i>Henk Tamerius</i>
194	Activiteitenagenda	

Indien onbestelbaar gaarne retour aan
Vogelwerkgroep Arnhem en omstreken
p.a. Arnhemduinhoek 16, 6845 CN Arnhem